

د افغانستان اسلامي امارت
د پوهنې وزارت
د مقام د دفتر لوی ریاست
د نشراتو او عامه اړیکو ریاست

عرفان

ښوونیزه، ادبي، څېړنیزه او ټولنیزه مجله

سال یکصد و چهارم، شماره مسلسل ۶۱۰، ماه محرم الحرام ۱۴۴۶ هـ ق مطابق ماه سرطان ۱۴۰۳ هـ ش

په دې کڼه کې:

د ښوونې او روزنې او اقتصاد تر منځ اړیکه

تعلیم و تربیه در عصر جهانی شدن و تأثیر آن بر امنیت ملی

Islamic Emirate of Afghanistan
Ministry of Education
General Directorate of the Head Office
Directorate of Publication and Information

Erfan

Educational, Cultural, Research & Social Magazine

د افغانستان اسلامي امارت
د پوهني وزارت
د حبيبي عالي لېسې
لېسه عالي حبيبيه
د تاسيس كال :- ۱۳۸۲ هـ ل

Education and Training in the Era of Globalization and its Impact on National Security
Notes on the final State of Life
Educational Activity Plans
Struggling Against Financial Resistance by Improving Educational Standards

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

کتبپلاوی: الحاج مولوي شهاب الدين "ثاقب"
مولوي عزيز احمد "ريان"
قاري منصور أحمد "حمزة"
معراج "زمانی"
محمد ابراهيم "ملهم"
محمد نسيم "عیاذ"
عبدالصبور "غفرانی"
سعيد "جلال"
محمد اکرم "وفادار"

مسئول مدیر: جاوید «بهرام خیل»
مهتم: عبد الواسع "سعادت"

انچورگر: محمد ادریس "نوری"
محمد اشرف «رسولی»

دیزاینر: محمد قسیم "یعقوبی"
داریکی شمېره: ۰۰۹۳۷۲۹۸۱۹۰۳۳
تیراژ: ۱۵۰۰ جلد

برېښنالیک: Erfan.magazine1400@gmail.com

د دې کڼې مطالب

ليکوال

مخ

۱	مسئول مدير	سر مقاله
۳	پوهيالی محمد قيس عصمتي	د بنوونې او روزنې او ...
۹	پوهنيار صلاح الدين قريشي	تعليم و تربيه در عصر ...
۱۸	جاويد آفتاب	د روح و يتامينونه
۲۸	معاون سر مؤلف عبدالرزاق	تأثير رنگ در ميزان ...
۳۵	مفتي وقايت الله وقار	پتې ښېکڼې
۳۸	معاون سر مؤلف ماستر سيد حبيب الله ولي زاده	چگونه می توان خلاقیت را ...
۴۶	محمد نعيم پرهيز	مستقيم د جنت پر لور!
۴۷	ماستر پوهنيار عبدالله "غزنوی"	نظريه بحران های بين المللی ...

د عرفان مجله د مطالبو په اېډيټ کې خپلواکه ده، راغلي ليکنې له عرفان سره پاتې کېږي.
د عرفان مجله د ليکوال د ليکنې ننګه نه کوي، هر ليکوال ته ښايي
چې د خپلې ليکنې ننګه په خپله وکړي.

د پوهنې وزارت
ښوونيزه، ادبي، څېړنيزه او ټولنيزه مجله

د تاسيس کال: ۱۳۰۱ هـ ل

فرزندان خود را دوست بدارید

کارشناسان علوم تعلیمی و تربیتی به این باور اند که کودکان بیشتر از دیگران احتیاج به محبت و مهر ورزیدن دارند، والدین می‌توانند این محبت، علاقمندی و دلسوزی را نسبت به فرزندانشان خود، خواه نوزاد باشد یا نو جوان ابراز کنند محبت ورزیدن و علاقه، یک نیاز مبرم و توقع ذاتی و طبیعی است که اطفال به آن متمایل اند.

مطمیناً از والدین مهربان و با محبت، بچه‌های مهربانی متولد خواهند شد، پدری که مستبد، خود خواه و سلطه جو باشد نمی‌تواند درین انتظار باشد که پسران و دختران دلسوز و مهربان داشته باشند، اطفال مقلدین ظریف اند که همه اقوال، کردار، رفتار و پندار والدین را کاپی می‌کنند، حتی، حرکات، تون صدا، نگرش‌های مثبت و منفی والدین را روی صفحات ذهن خود حک نموده و در مواقع ضروری باعث تبارز و اکنش می‌گردند، بچه‌ها بیشتر از پدران و دختران زیادتر از مادران تقلید می‌کنند.

بالای کودکان تان نام‌های که موجب استهزای آنان گردد نگذارید، وقتی مادری بر سر پسرش فریاد می‌زند که «دیوانه» چرا این کار را انجام داده ای؟ در

این صورت نه تنها مادر، فرزند خود را مایوس و نا امید می کند، بلکه باعث تشویق برادر و خواهر دیگر آن کودک در احترام نگذاشتن به برادر خود می شود. بناءً شما که پدر و مادر هستید به یاد داشته باشید که تنها کودکان خورد سال نه بلکه نو جوانان خود را نیز در آغوش گرفته و نوازش و تشویق شان کنید، این عشق، محبت، تشویق و دلگرمی باعث می شود که فرزندان تان در زیر تربیت سالم شما، به رشد و شکوفایی خواهند رسید.

به فرزندان تان بگویید آنها را دوست دارید و آنها را متیقن نمایید که در هنگام حوادث و اتفاقات بد از آنها مواظبت می نمایید، گاهی شما آنها را برای انجام خطاهای واقعی که هنوز مرتکب نشده اند، سرزنش خواهید کرد، اما این امر هرگز عشق و محبت عمیق و دایمی شما را نسبت به فرزندان تان تغییر نخواهد داد.

بسیاری از مردم، تصورات و اطلاعات نادرستی در مورد محبت دارند آنها تصور می کنند مهربانی و محبت کردن این است که بگذارند فرزند شان هر کاری را دوست دارد، انجام دهد؛ اما این محبت و مهربانی واقعی نیست و درست عکس آن چیز است که کتب آسمانی از محبت تلقی می کنند.

به فرزندان خود احترام بگذارید؛ زیرا این صفت بنیادی محبت است و در آخرین کلام اگر شما واقعاً دوست دارید که کودکان مهربان، با عاطفه، با تربیت و مؤدب داشته باشید، باید آنان را به عنوان یک شخص محترم خانواده بشناسید، احساسات و تمایلات آنان را درک نمایید، به خواسته های سالم شان جواب مثبت دهید.

در نتیجه آنها را راغب خواسته های خود و جامعه خواهید یافت توقع می رود که والدین گرامی از راه تنبیه و سرزنش نه بلکه، از راه تشویق، ترغیب، مهر و محبت در پروسه تعلیم و تربیت اولاد خود سهیم گردند و خود الگوی خوبی برای فرزندان شان باشند تا جوانان رشید و دانشمند و به درد بخور تقدیم جامعه گردد.

د ښوونې او روزنې او اقتصاد تر منځ اړیکه

ځای تعیین کړي. په دې کې شک نشته، چې په د ښوونیز نظام ټول عناصر خپلې دندې په سم ډول ترسره کړي؛ اما د کافي او لازم مالي ملاتړ څخه برخمن نه وي؛ نو و به نشي کولای، چې د ښوونې او روزنې دا لوی مسئولیت خپل مقصود منزل ته ورسوي. په دې اساس د یو روزنیز نظام د مالي سرچینو د تأمین موضوع، په ځانگړي ډول نن ورځ، چې دولتونه د روزنیزو خدماتو وروستی مسئولیت پر غاړه لري، د روزنیز سیستم یو له اساسي ارکانو څخه گڼل کېږي. ټول هغه څه، چې د روزنې د څوگونو عواملو په محتوا کې یې یادونه کېږي. د دې عواملو همغږي او هم جهتي د هغوی د بریالیتوب او پرمختګ یو لازم او بنسټیز شرط گڼل کېږي.

کلیدي ویونه: ښوونه، روزنه، فعالیتونه، اقتصاد د څېړنې موخه: د ښوونې او روزنې پرمختګ له لازم او سالم اقتصاد پرته ناشونی دی. د ښوونې او روزنې هر ډول موخه د اقتصادي ملاتړ پرته په نیمه لار کې پاتې کېږي. مطلوبه او مثبت په پایله لاسته نه راځي په همدې موخه مو په دغه مقاله کې له اقتصاد سره د ښوونې

لنډیز: اقتصاد د ټولني د بنسټ په حیث په ښوونه او روزنه ژور اغیز لري؛ خو باید ووايم چې ښوونه او روزنه هم د هېواد په پرمختګ کې اغیزې لري، د هر هېواد ښوونیز نظام یا ښوونیز سیستم د هغه هېواد د تولیدي ځواک د تکامل او تولیدي مناسباتو یعنی اقتصاد تابع دی.

د هر هېواد ښوونیز سیستم او د ښوونې او روزنې پرمختګ، پانګې ته اړتیا لري. د بېلګې په ډول: د زده کوونکو او ښوونکو روزنه، د ښوونځیو تاسیسول، د ښوونیزو او درسي وسایلو او موادو برابرول له پانګې پرته نا شوني دي. له بل پلوه ښوونه او روزنه هم د هېواد د ملي اقتصاد په وده او پرمختګ کې مهم او بنسټیز رول لري.

سریزه: په هغه وخت کې چې د ټولني د ارکانو پرمختګ د ښوونې او روزنې په کمیت او کیفیت کې په پانګونې پورې تړلی دی. اړتیا ده، چې سیاست او د ښوونې پلان جوړونکي د ښوونې او روزنې سهم د مملکت په اقتصاد کې په روښانه تعیین او د اړتیا وړ مالي سرچینې تأمین او د هغې د تخصیص

(ما عَال مَن أَقْصَد)

ژباړه: غريب او فقير نشو، چا چې منځلاريتوب غوره کړ.

د اقتصاد اصطلاحي معنا: اقتصاد عبارت له هغه څېړنې څخه دی، چې د انسان کړنې د هغه د بې شمېره حاجتونو په اړوند څېړي، د هغه د محدودو وسايلو پوهه او په گڼ شمېر لارويي دکارولو په اړه څېړنې کوي.

د ښوونې او روزنې تعريف: ښوونې او روزنې په مختلفو زمانو کې ډول ډول مفاهيم خپل کړي. چې د عقيدتي، سياسي، اقتصادي او ټولنيزو شرايطو په تغيير سره يې بدلون کړي. د ښوونې او روزنې د پوهانو لخوا د ښوونې او روزنې د مفهوم په اړه بېلابېل تعريفونه وړاندې شوي، چې ځينې له هغو څخه په لاندې ډول دي:

ښوونه او روزنه يو منظم او پر له پسې تعليم دی، چې د گڼو علومو او مهارتونو د لېږد او تفاهم لپاره چې د ژوند د ټولو فعاليتونو لپاره ارزښتناک دي، پلان کېږي. يا هم ښوونه او روزنه د يو شمېر معلوماتو، مهارتونو، او هدفمنده فعاليتونو لېږد دی، چې د ديني، مذهبي، ټولنيزو، اقتصادي، فرهنگي او نورو شرايطو په نظر کې نيولو سره د مثبت، سالم او مطلوب تغيير او بدلون په غرض افراد، د هر اړخيز انساني او آبرومند ژوند لپاره چمتو کوي.

فارابي چې د درېيمې هجري قمري پېړۍ له اسلامي پوهانو څخه دی، وايي ((روزنه په دې نړۍ کې د لومړني سعادت او کمال او په هغې

او روزنې اړيکه د بحث لاندې نيولی ده. د څېړنې مېتود: د مقالې په څېړنه کې له کتابتوني مېتود څخه کټه اخيستل شوې ده. اقتصاد (Economy): اقتصاد هغه علم دی چې په هغه کې د انسان د نا محدودو اړتياوو د رفع کولو لارې چارې مطالعه او لټول شوې وي، چې د محدودو امکاناتو او له هغې څخه د استفادې د لارې تحقيق له کمو منابعو څخه د انسانانو د نامحدوده غوښتنو (خواهشاتو) له ځواب څخه بحث کوي.

د اقتصاد لغوي معنا: د اقتصاد کلمه له قصد څخه اخيستل شوې، چې په چارو کې منځلاريتوب، اعتدال او له افراط او تفريط څخه لرې والي ته ويل کېږي. قرآنکريم کې هم اقتصاد په همدې معنا راغلی ده: (وَأَقْصِدْ فِي مَشْيِكَ).

ژباړه: په رفتار کې دې ميانه روي غوره کړه. بل ځای يې فرمايلي: (مِنْهُمْ أُمَّةٌ مُّقْتَصِدَةٌ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ سَاءٌ مَا يَعْمَلُونَ) المائدة: ٦٦
ژباړه: ځينې خلک له دوی ميانه روډي خو ډېره برخه يې د بدو کړنو څښتنان دي.

رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايل: (الْإِقْتِصَادُ فِي النَّفَقَةِ نِصْفُ الْمَعِيشَةِ، وَلِتَوَدَّ إِلَى النَّاسِ نِصْفُ الْعَقْلِ، وَحَسَنُ السُّؤَالِ نِصْفُ الْعِلْمِ). شعب الإيمان، ٦٥٦٨

ژباړه: په لگښت کې منځلاريتوب نيمایي ژوند دی، له خلکو سره مينه کول نيم عقل دی او په ښه ډول پوښتنه کول نيم علم دی. همدا ډول په يو بل حديث کې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي دي:

(تعلیم او تربیت) خاص د انسان لپاره کارول کېږي، چې په بېلابېلو وختونو کې منظور ورڅخه تر ډېره د بدنې مهارتونو وده او پراختیا وه. د بېلګې په ډول (توره وهل، د نیزې وارول او همدارنګه د وخت د آدابو او رسومو سره د ماشومانو او تنکیو ځوانانو آشنا کول).

ښوونه او روزنه د یو شمېر معلوماتو، مهارتونو او هدفمنده فعالیتونو لېږد دی، چې د دینې، مذهبي، اقتصادي، ټولنیز، فرهنګي او نورو شرایطو په نظر کې نیولو سره د مثبت، سالم او مطلوب تغیر او بدلون په غرض افراد، د هر اړخیز انساني او آبرومند ژوند لپاره چمتو کوي.

اقتصاد د ښوونې او روزنې سره څنګه اړیکه لري؟

د ښوونې او روزنې پرمختګ له لازم او سالم اقتصاد پرته ناشونی دی. د ښوونې او روزنې هر ډول موخه د اقتصادي ملاتړ پرته په نیمه لار کې پاتې کېږي، مطلوبه او مثبت پایله لاسته نه راځي. که څه هم د ټولنې مادي او تخنیکي نظام د بشري ټولنې په تاریخ کې ټاکونکي رول لري؛ اما د ټولنې معنوي نظام یعنې ښوونه او روزنه د خپل لوري په تاریخي بشپړتیا کې ژور اغیز لري.

اقتصاد د ټولنې د بنسټ په حیث په ښوونه او روزنه ژور اغیز لري؛ اما ښوونه او روزنه هم د هېواد په پرمختګ کې بې اغیزې نه ده، اقتصاد په ښوونه او روزنه له دوه اړخونو اغېز لري د هر هېواد ښوونیز نظام یا ښوونیز سیستم د هغه هېواد د تولیدي ځواک د تکامل

نړۍ کې د وروستي سعادت او کمال د لاسته راوړلو په موخه د یوفرد لارښوونه کول دي.)) ابو علی سینا، د اسلامي نړۍ د څلورمې هجري قمري پېړۍ د نوابغو څخه دی، هغه وایي: ((روزنه د دنیوي کمال او تل پاتې الهي سعادت لپاره د ماشوم د ودې، د کورنۍ د سلامت او ټولنیزو شتونو د تدبیر لپاره پلان جوړول دي.))

د ښوونې او روزنې مفهوم: ښوونه په لغت کې نورو ته د معلوماتو او مهارتونو لېږد ته وایي، په داسې ډول چې دا معلومات او مهارتونه په کړنو کې تغیر او بدلون راولي. وده یا پرورش د ژوندي موجود د داخلي وړتیاوو او طبیعي استعدادونو د ودې او زرغون کولو لپاره د زمينې برابرولو په معنا ده. ښوونه د (پرورش - ودې) لپاره یوه وسیله ده. ښوونه د روزنې سره یو ځای د دوه مترادفو مفهومونو په ډول، د روزنې له کلمې سره برابره ده، چې هغه هم د زرغونولو (شګوفا کولو) په معنا ده کارول کېږي. روزنه په عام او پراخ ډول استعمالېږي او نه یوازې د انسان لپاره، بلکې د حیواناتو او نباتاتو لپاره هم کارول کېږي، اما په خاص ډول، د ښوونې او روزنې (آموزش او پرورش) سره برابره یا مترادفه ده. یوازې او یوازې د انسان لپاره کارول کېږي. په همدې ځایونو کې په متفاوت ډول تعبیر او تفسیر شوې ده. د بېلګې په ډول، په ټوله کې د ښوونې او روزنې په اساس هېڅوک حاضر نه دي چې د حیواناتو او نباتاتو ښوونې او روزنې په اړه خبرې وکړي. یا هغه د نباتاتو لپاره وکاروي. ښوونه او روزنه

د ټولني د مادي پانگې څخه سمه او اغيزمنه کټه واخلي او د ټولني د اقتصادي ښکلا باعث شي. دغه ځواک روزل هرو مرو مادي يعني اقتصادي ځواک ته اړتيا لري چې په ټولنه کې موجود وي د ښه ځواک روزل د امکاناتو او شرايطو برابرول سره ممکن دي.

ښوونه او روزنه په عمومي توگه په دوه ډوله ترسره کېږي:

(الف) رسمي ښوونه او روزنه: رسمي ښوونه او روزنه له يوې منظمې، قصدي او پلان شوې ښوونې څخه عبارت ده، چې په عمومي ډول په ښوونځيو، مدرسو او ښوونيزو او تحصيلي موسساتو کې ترسره کېږي او له ساده او لومړني کچې څخه پيل او په تدريجي ډول په لوړو، عالي او تخصصي کچې پای ته رسېږي. يعني، له لومړني دوري پيل او تر لوړو زده کړو پورې ادامه پيدا کوي. بايد وويل شي چې رسمي زده کړې په يو مشخص هدف او يو ځانگړي چاپيريال کې په قصدي، منظم، موخې لرونکي او مستقيم ډول د مربي او ښوونکي تر نظر لاندې ترسره کېږي، چې دا ټوله پروسه د يو ښه اقتصادي حالت او وضعيت په شتون کې برابرېږي.

(ب) غير رسمي ښوونه او روزنه: غير رسمي ښوونه په داسې ښوونه اطلاق کېږي، چې د رسمي ښوونيز نظام څخه بهر په منظم يا نامنظم او غير رسمي ډول او د وخت له نظره په دوامداره يا نا دوامداره ډول ترسره کېږي. د بېلگې په ډول: د تېليغاتو، ټولنيزو ارتباطي رسنيو، راډيو، تلويزيون، ورځپاڼو، ټولنيزو

او توليدي مناسباتو يعني اقتصاد تابع دی. د هر هېواد ښوونيز سېسټم او د ښوونې او روزنې پرمختگ، پانگې ته اړتيا لري. د بېلگې په ډول: د زده کوونکو او ښوونکو روزنه، د ښوونځيو تاسيسول، د ښوونيزو او درسي وسايلو او موادو برابرول له پانگې پرته ناشوني دي. له بل پلوه ښوونه او روزنه هم د هېواد د ملي اقتصاد په وده او پرمختگ کې مهم او بنسټيز رول لري.

ښوونه او روزنه له دوه اړخه د هېواد د ملي اقتصاد په وده کې رول لري.

لومړی: ښوونه او روزنه د ټولني د اړتياوو مطابق په بېلابېلو سويو کې بشري ځواک روزي؛ ځکه له مسلکي انساني ځواک پرته پانگونه او د ملي اقتصاد وده او پرمختگ صورت نه نيسي.

دویم: ښوونه او روزنه د هېواد د اقتصادي پرمختگ لپاره د خلکو ذهنيت جوړوي. د نړيوالو څېړنو پر اساس د يو لوستي کس توليدي کار د يونالوستي کس په نسبت څو برابره زيات دی؛ نو د همدې واقعيت پر اساس د اقتصاد يو شمېر پوهان، د يو هېواد ښوونيز لگښت چې د ښوونيز سېسټم او معارف په برخه کې لگېږي، يو ډول غير مستقيم پانگونه بولي.

د ښوونې او روزنې اقتصادي اهميت

د هرې ټولني د اصلي منافعو څخه يو هم د اقتصادي وضعيت د برابرولو لپاره د ماهر انساني ځواک درلودل دي، چې د ښوونې او روزنې په لمن کې ماهر انساني ځواک رامنځته کېږي. دا ځواک کولای شي چې د طبيعي منافعو او

منځ توپیر نه پېژني، په دې ادعا ستر دلیل د رسول الله صلی الله علیه وسلم هغه خبره ده (هغه سوداگر چې د خپلو مصالحو د عظمت او کټې لپاره په رښتینولۍ او امانت سره کار کوي، د هغه مقام یې د پیغمبرانو او صدیقینو تر درجې پورې لوړ کړی دی، د اقتصاد او اخلاقو تر منځ نوموړي همغږي د بشریت په نفس کې د الله تعالی پر وړاندې د مسؤلیت شعور او احساس راژوندی کوي، چې یو مسلمان په سپیڅلتیا او سلامتي سره مسلمانه ټولنه کې پرې اقتصادي معاملې سرته رسوي، چې دا ټولې کړنې د ښوونې او روزنې له لارې عملي کېدای شي.

- د هېواد د اقتصادي سرچینو، د هغې درناوی، ایستلو او ورڅخه د گټې اخیستلو د لارو چارو پېژندل، د ملي اموالو، شتمنو او پانګو د اسلام سپیڅلي دین په رڼا کې د ساتلو د روحيې پیاوړي کول.
- د صرفه کولو او اسراف څخه د پرهېز کولو د روحيې رامنځته کول چې د قرآن عظیم الشان په اعراف سورت کې ۳۱ آیت کې الله جل جلاله د اسراف په اړه فرمایلي: (وَكُلُوا وَشَرِبُوا وَلَا تُسْرِفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ)
- ژباړه: وخورئ وڅښئ خو اسراف مکوي ځکه الله جل جلاله څوک چې اسراف کوي نه خوښوي.
- د کار په ارزښت او اهمیت پوهېدل او د فقر د له منځه وړلو په منظور په کټورو مشاغلو کې د اشتغال د روحيې پیاوړي کول چې د اسلام په اقتصادي نظام کې مزدوري

اړیکو، شخصي مطالعاتو او داسې نورو له لارې ترسره کېږي. دا ډول ښوونه او روزنه د غیر رسمي یا اتفاقي او غیر مستقیمی ښوونې او روزنې په نوم یادېږي. باید وویل شي، چې په نړۍ کې ښوونیزې تکنالوژۍ بېسارې وده او پرمختګ کړي او د لرې واټن څخه کولای شو په آنلاین ډول د استادانو تدریس او درس تعقیب کړو او بلاخره رسمي سند ترلاسه کړو. په دې ډول ښوونه کې د رسمي ښوونې په څېر د ارزونې، آزمویښې، کورنیو دندو، فعالیتونو او مسؤلیتونو موضوع یوه ده؛ خو غیر رسمي ښوونه بیا لدې ډول موضوعاتو او فعالیتونو څخه بېله ده؛ نو ځکه ورته غیر رسمي ښوونه ویل کېږي.

په افغانستان کې د ښوونې او روزنې اقتصادي موخې

- د عرضه او تقاضا په اړوند د زده کوونکو د پوهاوي کچه لوړول.
- د استخدام کېدونکي او استخدام کوونکي تر منځ د انصاف، اخلاقو او په کار کې د اسلامي قانون د اصل ترویج.
- د حرفه یي فعالیتونو زده کړې ته د ځوانانو هڅول، تر څو ځوانان وکولای شي د ځان او خپلې کورنۍ لپاره حلال رزق پیدا کړي.
- په معاملاتو او اقتصادي کړنو کې د اخلاقي اصولو د روحيې پیاوړي کول او د نامشروع اقتصادي کړنو پر وړاندې مبارزه کول په داسې حال کې چې د بشر وضعي اقتصادي نظامونو اخلاقي عنصر له خپلو چارو لرې کړي یا ورڅخه لرې شوی دی، خو اسلامي اقتصاد هېڅ مهال د اخلاقو او اقتصاد تر

اړيکه.

پايله:

بناءً دا پايله اخلو چې ښوونه او روزنه او اقتصاد نه يوازې يوله بل سره نږدې اړيکې لري، بلکې د يو بل په پرمختګ کې بنسټيز رول لري. له پورتنيو يادونو څخه دې پايلې ته رسيږو چې پياوړی اقتصاد د هېوادونو د ښوونې او روزنې په وده او پرمختګ کې ټاکنکی رول لري اړينه ده چې د روغو، سالمو او غوره اولادونو د درلودلو لپاره د کورنيو اقتصادي حالت ته زياته پاملرنه وشي. دا ځکه چې کورني ژوند او کورنۍ د ټولنيز ژوند کوچنی واحد ګڼل کېږي. مکتب او مدرسه لکه څرنګه چې له نوم څخه يې څرګنديږي، د ماشومانو او ځوانانو د شخصيت د ودې، پرمختګ، سمون او روزنې ځای ته ويل کېږي، نوله دې امله بايد پوهنيز نظام ته ډېره پاملرنه او له لومړيتوبونو څخه وګڼل شي.

ماخذونه:

- ۱- قرآن عظيم الشان.
- ۲- عارف، عبدالقيوم، عامه اقتصاد، ژباړن رحمت الله منگل چاپ کال ۱۴۰۰ لمريز کال، نوی مستقبل څېړندويه ټولنه.
- ۳- خپلواک، محمد طاهر، د ښوونې او روزنې بنسټونه او اصول، ۱۳۹۸ لمريز کال، تمدن مطبعه.
- ۴- حميدي، روح الله، د اسلام اقتصادي نظام، د چاپ نيټه ۱۳۹۹ لمريز کال، القلم څېړندويه اداره
- ۵- البخاري، صحيح البخاري، ج: ۳، ص: ۵۷، حديث نمبر: ۲۰۷۲.

او ماموريت د ملکيت د لاسته راوړلو لپاره يوه ډېره ارزښتمنه او روا لاره ده. بلکې ددغې لارې د مال لاسته راوړل او د انسان اړتياوې پوره کول له نورو ټولو هغو لارو چې د انسان اقتصادي اړتياوې وړپوره کوي ډېره غوره لاره ښودل شوې ده، ځکه چې رسول الله صلی الله عليه وسلم په دې اړه فرمايلي دي: (مَا أَكَلَ أَحَدٌ طَعَامًا قَطُّ، خَيْرًا مِنْ أَنْ يَأْكُلَ مِنْ أَعْمَلِ يَدِهِ، وَإِنَّ نَبِيَّ اللَّهِ ذَاوَدَ عَلَيْهِ السَّلَامُ، يَأْكُلُ مِنْ عَمَلِ يَدِهِ).

رواه البخاري

ژباړه: هېڅ يو شخص غوره طعام نه دی خوړلی له هغه چا څخه چې د خپل لاس له کسب څخه يې خوري او د الله جل جلاله نبي داود عليه السلام هم د خپل لاس له کسب څخه روزي خوړله.

اسلام مبارک دين هر يو کسب او صنعت ته اجازه ورکړې، خو په دې شرط چې په شريعت کې هغه کسب حرام نه وي، لکه د بتانو جوړول، د شرابو کار و بار، سودي چارې، د موسيقي د آلاتو جوړول، سپي جنگول، قمار کول، د مسلمانانو جاسوسي کول، له کافرانو سره د مسلمان په خلاف مرسته کول او نور، دا حرام کسبونه دي چې قرانکريم او نبوي احاديثو حرام ګرځولي دي.

• په انساني ژوند کې د نر او ښځې لپاره د اقتصادي مهم رول درک کول. د ټولني اقتصادي ودې او پرمختګ ته پام کول او له اقتصادي کړنو سره د کورنۍ اقتصاد او فرد د سلوک

تعلیم و تربیه در عصر جهانی شدن و تأثیر آن بر امنیت ملی

بقیه گذشته

دیدگاه مخالفین جهانی شدن در تعلیم و تربیه

طرفداران آموزش عمومی و دولتی اظهار می‌کنند که از پیدایش دیدگاه جهانی تاکنون یعنی تقریباً از اواسط دهه ۹۰، الحاق تعلیم و تربیه کشورها به ساختار جهانی تنها در قالب طرح‌های بین‌المللی امکان پذیر بوده است. طرح‌هایی که اساساً تجارتي هستند و با هدف برقراری توافق‌های بین‌المللی تجارتي و سرمایه‌گذاری طرح ریزی شده‌اند، نظیر توافق‌نامه‌های NAFTA و GATT و غیره این طرح‌ها، با وجود ماهیت تجاری خود به تعلیم و تربیه نیز پرداخته به‌عنوان مثال در یکی از بندهای NAFTA و یا GATT آمده است که اگر کشوری به یکی از این قراردادهای تجاری پیوندد و ادارهٔ تعلیم و تربیه کشور خود را نیز تابع قرارداد جهانی سازد، بعداً حق ندارد آن را خارج نماید ولو اینکه اکثریت مردم آن کشور از آنچه در تعلیم و تربیه کشورشان اتفاق بیفتد ناراضی بوده و رأی به خروج از آن قرارداد بدهند.

این گروه معتقدند: در حال حاضر جهانی شدن سعی در ایجاد علائق مشترک برای کسانی دارد که طرفدار تعلیم و تربیه دولتی هستند. افرادی که بر این باورند در هر منطقه‌ای از دنیا که زندگی کنند باید بتوانند فرزندان خود را به مکتب بفرستند و از امکانات آموزش عمومی بهره‌گیری کنند. آنها اعتقاد دارند که برابری در بهره‌گیری امکانات آموزشی تنها در سایه تعلیم و تربیه عمومی امکان پذیر است؛ چراکه بودجهٔ آن توسط دولت تأمین شده و برای همه یکسان ارائه می‌گردد. آموزش و پرورش مخصوص صاحبان پول و سرمایه نباشد. اما طرفداران جهانی شدن، تصور می‌کنند که با مطرح نمودن نتایج نظیر یکپارچگی اقتصادی، بی‌مرز شدن و یگانگی فناوری کشورها می‌توانند منشأ علائق مشترک باشند.

حکومت داری تنظیم و اجرا کنند. بنابراین، مسئولیت تأمین امنیت ملی تنها بر عهده یک نهاد یا سازمان نخواهد بود، بلکه تمامی نهادها و کارگزاران به نسبت سهم خود در کشورداری کارآمد (متوازن و خردگرایانه) در ایجاد شرایط امن دخیل هستند.

بررسی ادبیات موجود در زمینه امنیت نشان می‌دهد که بیش تر نویسندگان تنها به نقش نهادهای نظامی و امنیتی در امنیت ملی توجه داشته اند که این مورد خالی از ایراد نخواهد بود.

نقش و جایگاه راهبردی تعلیم و تربیه در امنیت ملی

امنیت یکی از مهم ترین و حیاتی ترین بحث های موجود در هر کشور است که به طور کلی به شیوه حفاظت از ارزش ها و جلوگیری از آسیب رسیدن به آن ارزش ها می باشد. واژه امنیت از جمله واژه هایی است که به لحاظ برخی شباهت ها، دارای مفهومی سیال متنوع و صورتی متغیر بوده که گستره بسیار وسیعی در ابعاد مختلف فردی و اجتماعی را شامل می شود. طبیعی است ارائه تعریفی کامل و جامعی برای این گونه مفاهیم، کاری دشوار است.

با یک بررسی اجمالی مشخص می شود که بیش از ۱۵۰ تعریف مختلف (از حیث معنی و بعضاً از نظر زبان شناختی) از امنیت ارائه شده است. معنای لغوی امنیت در "آرامش" و "آسودگی" بودن از هر گونه تهدید و ترس می باشد. ریشه امنیت در لغت از "امن" "ایمنی" است که به مفهوم اطمینان و آرامش در برابر "خوف" ترس " و ناآرامی"

درک رایج از امنیت ملی در میان سیاست گذاران و کارگزاران اجرایی کشور، آن را بیش تر وظیفه نهادهای نظامی، امنیتی دانسته و تصور می کنند که، امنیت ملی و موضوعات آن تفکیک از سایر حوزه ها و امور مربوط به حکومت داری است. این در حالی است که آنچه امنیت ملی خوانده می شود، نه یک بُعد خاص از اداره کشور، بلکه نتیجه یا محصول کشورداری کارآمد در ابعاد سیاسی، فرهنگی، اجتماعی، زیست محیطی، اقتصادی و دفاعی است. به بیان دیگر، امنیت برآمده از حکومت داری یک پارچه، متوازن و خردگرایانه در هر کدام از ابعاد مذکور است. یک پارچگی حکومت داری به معنی آن است که اداره کشور «بسته ای به هم پیوسته» است که در آن نمی توان مسایل یک حوزه را از مسایل دیگر ابعاد جدا کرد بلکه باید هم زمان به اثرگذاری و اثرپذیری ابعاد از یک دیگر توجه کرد.

منظور از توازن، رعایت تعادل و تناسب میان تمام ابعاد حکومت داری و تقلیل ندادن آن به یک بُعد است. معنای دیگر توازن، عدم بخشی نگری در سیاست گذاری هر بُعد و توجه به ارتباط نظام مند همه ابعاد با یک دیگر است. خردگرایی نیز به معنای توجه به مقدرات، محدودیت ها و مقتضیات زمان و مکان در پیگیری آرمان ها و سیاست گذاری ها است. بر این اساس، تأمین امنیت ملی زمانی محقق می شود که تمامی کارگزاران نظام در هر کدام از حوزه ها، وظایف خود را به درستی و با ملاحظه الزامات سایر ابعاد

واژه « پر رمز و راز»، « مبهم»، « چند وجهى» و « به عبارت» میان خالى» كوشیده‌اند، معتقدند «امنیت ملی از لحاظ مفهومی ضعیف و از نظر تعریف مبهم، اما از نظر سیاسی، مفهومی قدرتمند باقی مانده است.

اما مفهوم «امنیت ملی» علی‌رغم اهمیت‌اش نتوانسته هم پای تحولات فزاینده این حوزه در سطح داخلی و جهانی پیش رود. به گونه‌ای که «باری بوزان» از آن به‌مثابه یک مفهوم «عقب‌مانده» یاد می‌کند که تا دهه ۱۹۸۰ کار جالب توجهی در خصوص تعریف و تحدید روزآمد آن صورت نگرفته‌است. البته نباید فراموش کرد که در همین دوران آثار قلمی افرادی چون هدلی بول، برنارد برودی، فرانک تراگر و فرانک سیمونی ارائه می‌شوند که در زمان خود آغازگر راه تازه‌ای در حوزه امنیت ملی شناخته می‌شدند.

تعاریف خام و یا پخته‌ای که از امنیت ملی تاکنون بیان شده بعضی از محققان را همانند «بارنت» به آن جا رهنمون شده که قائل به ابهام ذاتی این مفهوم گشته و اظهار می‌دارند که: امنیت ملی مفهومی است که در ذیل آن هر کاری ممکن است صورت پذیرد.

به عبارتی امنیت ملی پوششی است برای انجام گرفتن هر نوع اقدام و عمل. این رأی رادیکالی به‌وسیله کلودزیچ تعدیل شده، بدین صورت که وی اساساً معتقد است حوزه مفهومی امنیت ملی باید وسیع باشد تا بتواند تنوع مصداقی موجود را در عصر حاضر پوشش دهد.

مفهوم امنیت ملی دارای وجوه چندگانه می‌باشد. به همین خاطر تعاریف گوناگونی

است. به عبارت دیگر، امنیت را به اطمینان و فقدان خوف تفسیر و تعریف و ترجمه نموده‌اند که تا حدود زیادی به واقعیت نزدیک و شامل دو بعد ایجابی و سلبی در تعریف امنیت است. امن و امنیت در اصل به معنی آرامش نفس و از بین رفتن ترس می‌باشد.

فرهنگ انگلیسی آکسفورد امنیت را به معنای «در حفظ بودن، فراغت از خطر یا اضطراب و تشویش» آورده است. در دانشنامه سیاسی آمده است: «امنیت را در لغت، به حالت فراغت از هر گونه تهدید یا حمله، یا آمادگی برای رویارویی با هر تهدید و حمله را می‌گویند. دایرة‌المعارف علوم اجتماعی، «امنیت ملی» را چنین تعریف کرده است: «توان یک ملت در حفظ ارزشهای داخلی از تهدیدات خارجی». نظریه پردازان مختلف، هر یک از زاویه‌ای به تعریف امنیت پرداخته‌اند. برخی با تعریف سلبی و برخی با تعریف ایجابی.

امنیت را می‌توان از دو جهت مورد تعریف قرار داد:

در دیدگاه کلاسیک امنیت را به مفهوم نبود تهدید در برابر امنیت تعریف می‌نمودند، در دیدگاه مدرن، امنیت به مفهوم ایجابی آن یعنی فراهم بودن شرایط مساعد تعریف می‌شود.

در حالی که کلمات «ملی» و «امنیت» و نیز معادل آنها در زبان‌های دیگر، هر دو جزو مفاهیم قدیمی هستند، اما ترکیب آنها با یک دیگر یک پدیده جدید محسوب می‌شود. معنا کردن مفهوم امنیت ملی در جهان امروز کار پیچیده‌ای است. اغلب نظریه‌پردازان و مکاتبی که در قرن اخیر برای تعریف این

معنای روشن آن حفظ مردم یک کشور و سرزمین در مقابل حمله فزیکتی است و به مفهوم «دفاع» به کار رفته و در معنای وسیع تر بر حفظ منافع حیاتی، سیاسی و اقتصادی و فقدان تهدید نسبت به ارزش های اساسی و حیاتی یک دولت اطلاق میشود.

هرچند در چارچوب رویکرد «امنیت به مثابه محصول برآمده از حکومت داری یک پارچه» تمامی نهادها و کارگزاران نظام سیاسی در تأمین امنیت ملی نقش آفرین اند، اما جایگاه و شأن سه نهاد بنیادین است.

این نهادهای مختلف مسئول در پنج بُعد حکومت داری برای تحقق حکمرانی کارآمد است. حکومت داری کارآمد، مستلزم آن است که همه نهادها و کارگزاران کشور از لحاظ شناختی متوجه نقش خود در منظومه حکومت داری و تأمین امنیت باشند. از سوی دیگر، هماهنگی شناختی میان کارگزاران نظام اجرایی، برای خردگرایانه و متوازن بودن سیاستها در هر حوزه از اداره کشور ضروری است. هماهنگی شناختی در سه حوزه ارتباطی برای حکومت داری کارآمد ضرورت دارد:

- ۱- میان کارگزاران با یک دیگر؛
- ۲- میان شهروندان و کارگزاران؛
- ۳- میان شهروندان با یک دیگر

اولی منجر به انسجام و وحدت نظر سیاسی، دومی باعث افزایش انسجام و هم بستگی میان مردم و حاکمیت و سومی موجب وحدت و انسجام ملی است. بدون چنین اجماع نظر ملی در سه حوزه مذکور، کامیابی نهادهای اجرایی محدود و مقطعی

از آن داده شده است. مقوله کلی امنیت را می توان به احساس آزادی و رهایی از ترس یا احساس ایمنی که ناظر بر امنیت مادی و روانی است اطلاق کرد که در آن صورت موجب استقلال رأی یک ملت و دولت گشته و توانایی مقابله با دخالت بیگانگان و نیروهای خارجی را در امور داخلی خواهد داشت.

کالج دفاع ملی کانادا در تعریف امنیت ملی چنین بیان می کند: امنیت ملی یعنی حفظ راه و روش زندگی قابل پذیرش برای همه مردم و مطابق با نیازها و آرزوهای مشروع شهروندان. این امر شامل رهایی از حمله یا فشار نظامی، براندازی داخلی، نابودی ارزشهای سیاسی، اقتصادی و اجتماعی می شود که برای کیفیت زندگی ضروری هستند.

کوپر معتقد است: «امنیت ملی عبارت از توانایی ملت برای بهره برداری و ترویج ارزشها و فرهنگش».

لیمپن نیز امنیت ملی را چنین تعریف می کند: «یک ملت وقتی امنیت دارد تا مجبور نباشد که منافع مشروع خویش را برای احتراز از جنگ، قربانی کند و در صورت لزوم نیز قادر باشد که منافع مشروع خویش را از طریق جنگیدن حفظ کند».

امنیت ملی اصطلاحی است که معمولاً در متون سیاسی، اجتماعی و حقوقی به کار می رود. این اصطلاح در عین اهمیت، دارای ابهام است و همچون برخی مترادف های خود به آسانی قابل تفسیر و تعریف نیست. امنیت ملی پس از جنگ جهانی دوم در معنای وسیعی بین ملل مختلف به کار رفته است.

کارکردهای دستگاه اطلاعاتی و اکنش نشان می‌دهد.

در این شرایط است که نهاد آموزشی و رسانه اهمیت و جایگاه بنیادین خود را نشان می‌دهند. رسانه‌ها مؤثرترین ابزار حکومت‌داری مدرن برای هماهنگی شناختی متقابل میان مردم و کارگزاران بوده‌اند. کارگزاران نظام از این ابزار برای تبیین و تشریح سیاست‌ها و تصمیم‌ها به شهروندان بهره می‌برند و شهروندان نیز از طریق همین ابزار می‌توانند دیدگاه‌ها، خواسته‌ها و برداشت خود از سیاست‌ها را برای کشورداران بازنمایی کنند.

رسانه از طریق برقراری و تداوم این ارتباط متقابل، به تدریج اجماع شناختی میان نظام اجرایی و شهروندان را گسترده می‌سازد و سرمایه اجتماعی مورد نیاز برای حکومت‌داری کارآمد را فراهم می‌آورد. نقش نهاد تعلیمی چه در قالب تعلیم و تربیه در دوران کودکی و نوجوانی و چه در قالب نهادهای تحصیلات عالی، بنیادی‌تر از دو نهاد دیگر است. حکومت‌داری کارآمد، مستلزم وجود ملتی با اهداف، ارزش‌ها، آرمان‌ها و سبک زندگی کم و بیش مشترک است. شکل دادن به چنین جامعه هم‌پسته‌ای، کارکرد نهاد تعلیمی بوده این نهاد تعلیمی است که با ایفای کارکرد جامعه‌پذیری، تقویت زبان ملی، بازشناساندن آداب و رسوم ملی شهروندان به یک دیگر، بازنمایی سبک زندگی بومی و برسازگی (گسترش دادن) روایت مشترک از گذشته تاریخی آنان، امکان ملت بوده‌گی را فراهم می‌کند.

و ناکامی‌ها متعدد خواهند بود. چرا که سیاست‌ها در نبود اجماع نسبی، از سرمایه اجتماعی درون حاکمیتی و مردمی برخوردار نبوده و پیگیری آن‌ها دشوار و با موانع درونی مواجه می‌گردد.

نهادهای امنیتی نقش پشتیبانی شناختی از کارگزاران نظام در بُعد حکومت‌داری را دارند. این نهادها با در نظر گرفتن منافع ملی، آرمان‌ها و هدف نهایی تأمین امنیت ملی، تلاش می‌کنند تا کارگزاران نظام در حوزه‌های مختلف را از طریق فراهم آوردن شناخت مرتباً با سیاست‌گذاری، هماهنگی و هم افزا کنند. بی‌طرفی و استقلال سیاسی، این امکان را فراهم می‌کند که سازمان‌های امنیتی هم‌زمان در جامعه پشتیبان تمامی نهادهای اجرایی ظاهر شوند. آن‌ها می‌دانند که رسیدن به آرمان امنیت، از مسیر حکومت‌داری کارآمد عبور می‌کند و لذا چاره‌ای جز تقویت فرایندها و رویه‌های تصمیم‌گیری و سیاست‌گذاری مشروع و قانونی در کشور برای تحقق امنیت ملی وجود ندارد. البته نهادهای امنیتی علاوه بر نقش آفرینی در اجماع شناختی میان کارگزاران و هماهنگی میان آن‌ها، نقش خردگرایانه‌تر کردن بینش و منش کارگزاران نظام را نیز ایفا می‌کنند.

با وجود این، اطلاعات در بهترین شرایط تنها می‌تواند کارگزاران را با یک دیگر هماهنگ کند و این تنها یکی از هماهنگی‌های شناختی لازم برای حکومت‌داری کارآمد است. دو جنبه دیگر هماهنگی شناختی، میان مردم با مردم و مردم با کارگزاران، به ندرت به

تمام نظام های سیاسی، فضاهایی تقریباً بی رقیب برای توسعه گفتمان مشروعیت بخش به حاکمیت اند.

تعلیم و تربیه در بیش تر کشورها هنوز هم مهمترین نهادی است که اولین تصاویر از نظام سیاسی، کارگزاران و نهادهای اجرایی را برای شهروندان بر می سازد. از این نظر، معلمین و استادان اولین و مؤثرترین الگوهای رفتاری، گفتاری و پنداری برای شهروندان به شمار می آیند. این کارگزاران نظام آموزشی هستند که تصویر مثبت یا منفی از نهادهای اجرایی و نظام سیاسی را در ذهن شهروندان نهادینه می کنند. این تصویرسازی حتی در فرآیندهای استخدام و جذب نیروی نهادهای اجرایی تأثیر دارد به گونه ای که اگر نظام آموزشی تصویر منفی یا مثبتی از یک نهاد بر ساخته باشد، میزان تمایل نخبگان و فرهیختگان جامعه جهت استخدام در آن نهاد متفاوت خواهد بود. بر این اساس، می توان گفت که حتی شکل گیری نهاد نظامی و امنیتی قدرتمند برای یک کشور، مستلزم بازنمایی مثبت آن در فرایندهای تعلیم و تربیه است. اگر کارگزاران آموزشی به جای تصویری مفید و مثبت از نیروی امنیتی، چهره های منفی و ترس آلوده از آن بازنمایی کنند، احتمالاً نخبگان و سرآمدان از خدمت در آن سرباز خواهند زد و همین مایه تضعیف نیروی انسانی و در نهایت تضعیف قدرت امنیتی کشور خواهد بود.

بدین ترتیب، نهاد آموزش نه تنها در هماهنگی شناختی میان شهروندان با یک دیگر بلکه در

نقش تعلیم و تربیت به ویژه در کشورهای با تکثر فرهنگی و درهم آمیختگی قومی، مذهبی و زبانی مثل کشور عزیز ما افغانستان بسیار مهم تر است. تعلیم و تربیه در این نوع کشورها اولین و مؤثرترین ابزار حکومت برای حفظ یک پارچگی و ملت بوده گی و تقویت انسجام و همبستگی میان اقوام مختلف با یک دیگر است. در عمل، بیش ترین و اولین تماس حکومت با مردم در هر کشوری، محیط تعلیم و تربیه است. در تمامی کشورها، اکثر شهروندان آموزش پذیرترین سال های زندگی خود را در محیط تعلیم و تربیه می گذرانند. بنابراین، این نهاد مهم ترین نقش را در ایجاد اجماع شناختی و معرفتی میان مردم ایفا می کند.

البته نقش تعلیم و تربیه فراتر است و علاوه بر همبستگی ملی، در هماهنگی شناختی راهبردی میان حاکمیت و مردم نیز نقش آفرینی بی بدیل دارد. پذیرش سیاست های کارگزاران اجرایی نظام از سوی مردم و همراهی کردن با آن، ابتدا مستلزم مشروع پنداشتن حکومت و کارگزاران از سوی شهروندان است. اگر در پندار شهروندان، نظام اجرایی مشروعیت نداشته باشد، همدلی دولت و مردم شکل نخواهد گرفت. چون مشروع پنداشتن کارگزاران و نظام سیاسی ارتباط مستقیمی با نهادینه شدن ارزش ها و هنجارهای سیاسی در فرایند جامعه پذیری دارد، بار دیگر نهادهای تعلیمی جایگاه راهبردی پیدا می کنند. در واقع، محیط های آموزشی (به ویژه تعلیم و تربیه در سنین کودکی و نوجوانی) از نظر

ذهنی شهروندان اند که مبنای رعایت نظم عمومی است. بنابراین، گزاف نیست اگر بگوییم نقش یک معلم در حکومت‌داری کارآمد و تأمین پایدار امنیت ملی، بنیادی‌تر از یک نیروی امنیتی است. یکی از دلایلی که تأییدکننده این نقش بنیادین است، جایگاه معلمین در باز تولید سبک زندگی معیار نزد نسل‌های آتی یک ملت است. به دلیل جدایی از جامعه یا ناشناختگی، یک نیروی امنیتی در شرایط متعارف تبدیل به الگوی اجتماعی نسل جوان نمی‌شود، اما معلمین به‌طور طبیعی الگوی شاگردان خود هستند و یکی از مهم‌ترین واسطه‌های انتقال هنجارها و ارزش‌ها از نسل قدیم به نسل جدید به شمار می‌آیند.

اگر عمل کرد یک نسل از نیروهای امنیتی خوب باشد، تنها می‌توان شاهد برقراری امنیت سخت در دوره زندگی و حیات همان نسل بود، اما اگر عملکرد استادان و کارگزاران آموزشی هم نسل این نیروها در انتقال و بازتولید سبک زندگی و گفتمان مشروعیت بخش به نظام سیاسی حاکم مناسب نباشد، مشروعیت نظام سیاسی در نزد نسل‌های بعدی به مخاطره خواهد افتاد. ناگفته پیداست که در چنین شرایطی، نظام سیاسی حاکم به‌طور طبیعی با بحران‌های امنیتی متعدد در حوزه‌های مشارکت، توزیع، مشروعیت، اقتدار و هویت درگیر خواهد بود. به بیان دیگر، ممکن است نهادهای امنیتی طی یک یا دو نسل، امنیت یک نظام سیاسی را با شیوه‌های سخت‌افزاری تضمین کنند، اما تداوم و پایداری بین نسلی امنیت

هماهنگی شناختی میان کارگزاران و مردم نیز نقش آفرین است. نهادهای آموزشی مهم‌ترین بستر برای نهادینه کردن اجماع و هماهنگی شناختی میان کارگزاران اجرایی نیز هستند. هنگامی که تمامی کارگزاران نظام اجرایی یک کشور در نظام آموزشی یک سانی تحصیل کرده باشند، به‌طور طبیعی زمینه‌های فکری مشترکی برای درک متقابل خواهند داشت. هنگامی که نسل‌های مختلف سیاست‌گذاران و کارگزاران با پیشینه آموزشی کم و بیش یک‌سان در دوران کودکی و نوجوانی بزرگ شده باشند، شکل‌گیری اجماع سیاسی در میان آن‌ها دشوار نخواهد بود و کشور به ندرت بن بست استراتژیک یا شرایط بی‌تصمیمی و بحران را تجربه خواهد کرد.

بر این اساس، می‌توان استدلال کرد که جایگاه نهادهای آموزشی در فراهم آوردن زمینه‌های تأمین امنیت ملی، از نهادهای امنیتی و نظامی بنیادی‌تر است. اگر نیروهای امنیتی تنها در رابطه سیاست‌گذاران با یک دیگر مؤثر است، تعلیم و تربیه در رابطه مردم با مردم، مردم با سیاست‌گذار، سیاست‌گذاران با یک دیگر و حتی بر رابطه صحیح نیروهای امنیتی با سیاست‌گذاران تأثیر دارد. اگر نهادهای امنیتی شرایط سخت‌افزاری لازم برای تمهید کشورداران در شرایط جنگی و تخاصم را فراهم می‌کنند، تعلیم و تربیت حس خود باوری، اتحاد ملی و وفاداری به میهن و ارزش‌ها را باز تولید می‌کند. اگر نهادهای امنیتی نظم عمومی را پاس می‌دارند، نهادهای آموزشی ایجادکننده و پاسدار نظم

یکی از الزامات پذیرش نقش اساسی نهادهای آموزشی در امنیت ملی است. از سوی دیگر، همانطور که نظام‌های سیاسی سخت‌گیری مضاعفی را در فرایند جذب نیروی امنیتی اعمال می‌کنند، فرایند استخدام یک معلم و کارگزار آموزشی نیز باید سخت‌گیرانه و بر مبنای شاخص‌های حرفه‌ای و توانمندی‌های آموزشی باشد. البته هم سنگ پنداشتن نهاد تعلیمی با نهادهای امنیتی، به معنای امنیت کردن فضاهاى آموزشی نیست بلکه منظور از آن درک نقش و اهمیت این نهاد غیر امنیتی (در معنای مصطلح آن) در تأمین امنیت ملی است.

نتیجه‌گیری

جهانی شدن موجب شده تا در بسیاری از موارد مرزهای سنتی آموزش از بین رفته و نیازمند آن است که دوباره تعریف شود. برای مثال از بین رفتن مرز، بین خانه و مدرسه، بین آموزش و کار، بین دنیای کار و مؤسسات یادگیری، بین آموزش رسمی و غیررسمی، بین برنامه‌درسی از قبل تنظیم شده و انتخاب‌های افراد، بین شاگرد و معلم، بین والدین و فرزندان آنها، بین انسان و ماشین و حتی بین رشته‌های مختلف، موجب شده تا چالش‌های عمده‌ای در آموزش ایجاد شود که به منظور برخورد با آنها و انطباق با تغییرات پیش آمده، برنامه ریزان و مربیان آموزشی باید گام‌هایی فوری برای تجدیدسازمان آموزشی در تمامی جنبه‌ها و ابعاد بردارند از مطالعه وضعیت موجود در تعلیم و تربیه کشورمان می‌توان دریافت که در طول سالیان گذشته، تلاش

نظام‌های سیاسی بدون نهادینه شدن گفتمان مشروعیت بخش به نظام سیاسی در فرایند جامعه پذیری از طریق نهاد آموزش ممکن نخواهد بود. از سوی دیگر، نهادهای امنیتی ممکن است قادر به برطرف کردن مقطعی بحران اقتدار و توزیع باشند، اما بدون نقش راهبردی تعلیم و تربیه قادر به حل واقعی و بنیادین بحران هویت، مشروعیت و مشارکت نخواهند بود.

بدین ترتیب، امنیت پایدار و ثبات سیاسی و اجتماعی در هر کشوری، قبل از آنکه بدون نهادهای امنیتی باشد، ناشی از کارکرد راهبردی نهاد تعلیم و تربیه است. پذیرش این استدلال، پیامدهای عملی بر سیاست‌گذاری امنیت ملی دارد. اولین پیامد، هم سنگ پنداشتن حساسیت و حیاتی بودن نهاد تعلیمی و تربیتی با نهادهای نظامی و امنیتی است که در گفتمان متعارف نقش بنیادین در امنیت ملی دارند. پیامد دوم، اولویت دادن به نهاد تعلیم و تربیه در نظام بودجه ریزی ملی است. پیامد سوم، اهمیت دادن به فرایند استخدام و جذب نیرو در نهاد تعلیمی و تربیتی است و پیامد چهارم نیز لزوم نظارت درست بر عملکرد نظام آموزشی در کشور است.

هم سنگ پنداشتن نهاد آموزشی با نهاد امنیتی بدین معناست که رویکرد استقلال و بی‌طرفی موردنظر در نهادهای امنیتی باید در نهاد آموزشی نیز ترویج شود. سیاست زده‌گی همانطور که آفت رویه حرفه‌ای در نهادهای امنیتی است، موریانه‌ای است که پایه‌های یک نظام آموزشی حرفه‌ای را ضعیف می‌کند. بنابراین، مقابله با سیاست‌زده‌گی

آداب و رسوم ملی شهروندان به یک دیگر، بازنمایی سبک زنده گی بومی و برسازی روایت مشترک از گذشته تاریخی آنان، امکان ملت بوده گی را فراهم می کند. نقش تعلیم و تربیت به ویژه در کشورهایی با تکثر فرهنگی و درهم آمیختگی قومی، مذهبی و زبانی مثل کشور عزیز ما افغانستان بسیار مهم تر است. تعلیم و تربیه در این نوع کشورها اولین و موثرترین ابزار حکومت برای حفظ یک پارچگی و ملت بوده گی و تقویت انسجام و هم بستگی میان اقوام مختلف با یک دیگر است. البته نقش تعلیم و تربیه فراتر است و علاوه بر هم بستگی ملی، در هماهنگی شناختی راهبردی میان حاکمیت و مردم نیز نقش آفرینی بی بدیل دارد.

منابع

۱. افتخاری، اصغر: (۱۳۸۳) مجموعه مقالات جهانی شدن: بحران‌های فراگیر نظام، انتشارات سمت.
۲. صادقی، حسین علی، (۱۴۰۳)، نقش آموزش و پرورش در امنیت ملی، پژوهشکده مطالعات راهبردی.
۳. رابرتسون، رونالد: (۱۳۸۰)، جهانی شدن، ترجمه کمال پولادی، نشر ثالث.
۴. رابرتسون، یان: (۱۳۷۲)، درآمدی بر جامعه، حسین بهروان، نشر آستان قدس رضوی.
۵. گلشویی، سودابه کیانی، (۱۴۰۱)، رابطه بین نظام تعلیم و تربیت در پرتو تحول در روابط بین الملل، نشر سیولیکا.
۶. یونسکو (۱۳۶۸)، تفکر درباره تحولات آینده آموزش و پرورش، پاریس، ۱۹۸۴، ترجمه دکتر محمد علی امیری، دفتر امور کمک آموزشی و کتابخانه ها، وزارت آموزش و پرورش.

موفقیت آمیزی برای شناسایی این چالش ها و مقابله با آنها به عمل نیامده و اگر هم کاری صورت گرفته جامع و کامل نبوده و نظام آموزشی کشور کماکان به روش سنتی خود اداره می گردد. بررسی اسناد و کتاب‌های نوشته شده این واقعیت را روشن می کند که نظام تعلیم و تربیه تا اواسط قرن بیستم به بیراهه رفته و بین آموزش و زنده گی شکاف عمیقی را به وجود آورده است. شکاف بین واقعیت‌های زنده گی و آموزش‌های مراکز تعلیمی و تحصیلی، گرفتاری‌ها و شکست‌ها و سرخوردگی‌های درد آور و زحمت افزایی را درست می کرد. از جمله تحصیل کردگان را از آنچه در بیرون مکاتب و پوهنتون‌ها می گذشت دور نگهداشته و آن‌ها را با رویدادها و تغییرات بیرونی بیگانه می کرد. در ابتدای آخرین ربع قرن بیستم، جهانیان دریافته اند که تعلیم و تربیه نمی تواند و نباید از واقعیت‌های زنده گی دور بماند. از آن به بعد در گیرودار دگرگونی‌های محتوایی برنامه‌ها و نوآوری‌های آموزشی نقش معلم عمده ترین موضوعی بود که بیش ترین توجه را به خود جلب می کرد. نقش نهاد تعلیمی چه در قالب تعلیم و تربیه در دوران کودکی و نوجوانی و چه در قالب نهادهای تحصیلات عالی، بنیادی تر است. حکومت داری کارآمد، مستلزم وجود ملتی با اهداف، ارزش‌ها، آرمان‌ها و سبک زنده گی کم و بیش مشترک است. شکل دادن به چنین جامعه هم‌بسته‌ای، کارکرد نهاد تعلیمی است. این نهاد تعلیمی است که با ایفای کارکرد جامعه پذیری، تقویت زبان ملی، بازشناساندن

د روح ویتامینونه

او د یوه دفاعي سیستم لرونکی دی؛ خو دا دفاعي سیستم د انسان د جسم او د هغه پر وړاندې شته دښمنانو پورې اړه لري. زموږ روح هم د ځانګړو دښمنانو او میکروبونو د خطر ښکار کېدای شي، چې دا هم له جسمي میکروبونو څخه کم نه دی.

که چېرې د دې میکروبونو ښکار شو؛ نو د عصابو پر کمزرتیا او پر رواني ستونزو اخته کېږو. د ژوند نامالیمات، مادي ستونزې، د خپلوانو مرګ، وسواس، په کورني ژوند کې ناکامي، خفګان، پر خپل نفس بې باوري او نور د دې میکروبونو له جملې څخه ګڼلی شو. ځینې خلک په ډېرې اسانۍ سره دې مېکروبونو ته تسلیمېږي؛ خو ځینې بیا نه تسلیمېږي. د دې خطرناکو رواني ناروغیو پر وړاندې د کامیابۍ راز او رمز او د هغه واکسین څه شی دی؟

روحیه جوړونه

که چېرې انسان په کمزورې روحیې سره په نوي کور یا تر ټولو شیک او عصري وسایلو سره ژوند کوي، بیا هم ورته نړۍ یو دوزخ دی.

زموږ په ژوند کې ټولې هڅې هغه که د کور یا موټر اخیستل او یا د مال تر لاسه کول وي، که چېرې دا ټول زموږ د آرامه

رواني فشار، ژور خفګان او ټولې رواني ناروغۍ له چاپېریال سره زموږ د ژوند د تفکر د ډول او لیدلوري حاصلات دي.

موږ کولای شو چې په یوه دروني انقلاب سره په خپله روحیه او شاوخوا خلکو کې مثبت بدلون رامنځ ته کړو او پر خپلو رواني ستونزو باندې مسلط شو. څنګه چې زموږ ډېرې جسمي ستونزې د ویتامینونو د کمښت له امله وي، همدارنګه روحی ستونزې هم د ویتامینونو د کمښت له امله پیدا کېږي.

دا چې د روح ویتامینونه څه دي، په دې لیکه کې یې درېژنم.

د نړۍ ټول وګړي د جسمي او رواني روغتیا او سکون په تمه ژوند کوي. په دې نړۍ کې په میلیونونه خطرناک میکروبونه، باکتریاوې او ویروسونه زموږ جسم تهږي. که چېرې پر موږ غلبه وکړي؛ نو په ډېرې اسانۍ سره مو په حدود د څو ورځو یا څو ساعتو کې له پښو غورځوي. اوس پوښتنه دا ده چې څنګه دا دومره ګڼ شمېر انسانان د دې مایکروسکوبي دښمنانو له تهدید او ګواښ سره - سره بیا هم په آرامه ژوند کوي؟

ځواب ډېر ساده دی، د انسان بدن د داسې ډېرو ویروسونو پر وړاندې واکسین شوی

څېرې او نظر څخه د کټورو موجونو په خورېدو سره زموږ د شاوخوا وگړو روحیه هم بڼه کېږي او همداسې برعکس منفي روحیه هم زموږ حال خرابوي او هم زموږ د شاوخوا وگړو. د ژوند واقعیتونه خپله په خپل ذات کې نه دردونکي دي او نه هم خوښۍ بښونکي. دا زموږ برداشتونه دي چې هغو ته مثبت او منفي بڼې ورکوو، یا د یوناني فیلسوفانو په قول؛ چې دا زموږ د افکارو او تلقین کولو طریقه ده چې خپلې روحیې ته خپله بڼه ورکوو، نه بهرنۍ پېښې.

څنگه چې د انسان جسم د روغتیا او شادابی له پاره بېلابېلو ویتامینونو ته اړتیا لري، د انسان روح هم د تعادل له پاره قوت بښونکو موادو او ویتامینونو ته اړتیا لري. دا قوت بښونکي مواد څه کېدای شي؟ اوس به یې در وپېژنم:

د جسمي ویتامینونو په څېر به دې ته د روحي ویتامینونو نوم ورکړو، چې بڼه درک شي. دا ویتامینونه عبارت دي له د L ویتامین، T۱ ویتامین، T۲ ویتامین، T۳ ویتامین، D ویتامین، H ویتامین، G ویتامین، E۱ ویتامین، E۲ ویتامین، M۱ ویتامین، M۲ ویتامین او V ویتامین. ټولې رواني ناروغۍ لکه وسواس، پر نفس بې باوري، تاوتریخوالی، شوکاري لگول، ځان آزاری، مردم آزاری او داسې نورې رواني ناروغۍ د روح ویتامینونو د کمښت معلول دي. حتا هغه کسان چې د رواني کېدو، د ژبې بندوالي، شپې له خوا ادرار کول او په نورو ستونزو باندې اخته دي د روح ویتامینونو څخه رنځ وړي. پوهېږم ټول به فکر کوئ چې دا د روح ویتامینونه څه

او هوسا ژوند لامل نه شي، هیڅ گټه نه لري. که چېرې موږ ټول عمر هڅه وکړو او له مادي اړخه د ځان او کورنۍ له پاره آرام ژوند جوړ کړو؛ خو د هغوی د رواني روغتیا او واقعي سکون غم ونه خورو؛ نو عمر به مو هسې بې معنا او بې گټې تېر کړی وي؛ خو که برعکس مو کورنۍ له رواني سکون سره خوشحاله ورځې ولري، حتا که هغوی په یوه ساده خونه کې هم ژوند وکړي؛ نو بریالي او نېکمرغه به وي.

په دا دومره ډېرو شتمنو خلکو کې څوک حاضر دي چې د یوه آرام خوب له پاره خپله ټوله شتمني ورکړي؟ آیا د دې نعمت او د خپل روحي سکون ساتلو په قدر پوهېږو؟ آیا هره ورځ چې له خوبه راپورته کېږو د خپل ځان او شاوخوا خلکو د روحيې ساتلو په غم کې یو؟ اوس چې دا لیکنه لولئ حالت مو څنگه دی؟ په حال یې یا بې حاله او که د سستی احساس کوئ؟ آیا کومه وسیله شته، لکه د ترمامیتر په څېر، چې زموږ د روحيې میزان معلوم کړي؟ هو! له نېکه مرغه شته. هر کله چې مو احساس کاوه، چې فعالیت او خلاقیت ته میل لری او زړه مو غواړي یو گټور کار تر سره کړی او په بشپړه توگه مو د ذهن بار مثبت دی، پوه شئ، چې حالت مو بڼه دی. هر کله مو چې زړه او لاس کار ته نه ورته، زړه مو ونه غوښتل چې څوک ووینئ یا د یو چا کور ته ورشئ او ناسمو کارونو تمایل مو پیدا کړ؛ نو ستاسو د ذهن بار منفي دی او پایله دا چې حالت مو بڼه نه دی.

که چېرې مثبتې روحیه ولرو، نو زموږ له

ګناه یې وکړه یا ترې خطا شوې. له دې سره یې روحیه کمزورې کېږي او پر نفس باور یې زیان مومي. هغه ماشومان چې د مشرانو له خوا تود هر کلي او مسکا سره مخامخ کېږي، باور کوي چې ارزښمند دي. سالیوان وايي: ماشومان د خپل شخصیت ارزښت د خپل مور او پلار د چلند له اړیکو تنظیموي. مور او پلار د ماشومانو په نظر کې ستر ځواک وي چې مسکا یې ماشومان ته پر نفس باور کول وربښي او تریو تندی د ماشومان په روح کې د لرې والي احساس تداعي کوي. هغو خفه انسانانو ته چې د ژوند د شور له کمښت سره مخ دي، روانپوهان مشوره ورکوي چې دا خلک باید خوشحاله او خوښۍ بښونکي چاپیریال ته ولبل شي. هغه کورنۍ ښکمرغه وي چې لږ تر لږه په ټوله کورنۍ کې یو شوخ طبع کس ولري او د مسکا ویتامین د کورنۍ په ټولو غړو باندې وپېشي او افسوس پر هغو چې د شوخ طبع خلکو پر وړاندې سنگر نیسي او هغه ته د لوده فکر کوي. شوخ طبعي او لودکي په بشپړه توګه توپیر لري. چارلي چاپلین وايي: «زما له پاره ویاړ دا دی چې په ټوله نړۍ کې ژرغونې څېرې په خندا بدلوم». مسکا په ټولنیزو اړیکو او هم په کاري چاپیریال کې د معجزې په څېر اغېز کوي. که باور نه کوي، امتحان شرط دی. یوه ورځ له سهاره تر غرمې چې له هر چا سره مخامخ کېدی، په خندا او مسکا خبرې وکړه او له غرمې وروسته تر ماښامه په تریو تندی. د شپې چې کله ویده کېده

دي؟ له کوم ځای یې باید پیدا کړو، په درملتونونو کې پیدا کېږي؟ بیه یې څومره ده او...؟

له ښکمرغه دا ویتامینونه د جسم ویتامینونو برعکس وړیا او پرېمانه پیدا کېږي. یوازې کار به دا وي، چې دا ویتامینونه وپېژنو او په سمه توګه یې وکاروو.

د روح د ویتامینونو پېژندنه

۱- د L ویتامین: مسکا

مخکې له دې چې خبرې پیل کړو، زموږ څېره خبرې کوي. کله مو چې په څېره مسکا خوره وه؛ نو په واقعیت کې مقابل لوري ته سګنال ورکوي چې له تاسو سره په مینه او لهوالتیا خبرې کوو، ستاسو وجود ما ته خوښي رابښي، غوږونه مې ستاسو د خبرو اورېدو میل لري او تاسو ته کوم ضرر نه رسوم؛ نو چې په دومره عادي مسکا کولای شو دا ټولې مهربانۍ او محبت له خپلو عزیزانو قربان کړو؛ نو بیا ولې درېغ وکړو؟ همدا مسکا د روح ویتامین دی او تریو تندی هغه مکروب دی چې د نورو په روحیه کې یې تداعي کوو او مقابل لوري ته دا پیغامونه رسوو چې (زه نه غواړم ستا څېره ووینم، مزاحم کېږی مې مه، تا ته اهمیت نه درکوم، ژر مې له مخې لرې شه!). یو چینایي متل دی: (هغه کاسب چې له مسکا سره بلد نه وي، باید د مغازې دروازه خلاصه نه کړي). مشهور روانپوه سالیوان د علمي څېړنو له لارې دې پایلې ته رسېدلې؛ کله چې ماشومان له تریو تندی مور او پلار یا ښوونکو سره مخامخ کېږي، فکر کوي چې

مو ورته نه دی کړی، یو نظر وکړی او هڅه وکړی، چې تر دې وروسته به ورته پاملرنه کوئ. د پاملرنې په اړه ډېرو معلوماتو ته اړتیا نه شته، په پوره باور سره ویلای شم چې دا پاملرنه به ستاسو په کورنۍ، کاري چاپیریال او د ملگرو په اړیکو کې د معجزې په څېر اغېز وکړي.

۳- د T۲ ویتامین: هڅونه (تشویق)

د روانپوهانو د نوو څېړنو په پایله کې په ډاگه شوې چې د هڅونې اغېز د تنبیه څو برابره دی. د ماشومانو هڅونه د دې لامل کېږي چې په هغوی کې د ذوق ځواک را پیدا کړي او په پایله کې ډېر لږ د تنبیه اړتیا احساس کېږي. د مرحوم دهنخدا په فرهنگ کې د شوق له کلمې څخه وروسته د شوقستان کلمه راغلې ده. آیا زموږ ماشومانو ته زانگو، ښوونځی او پوهنتون شوقستان دي؟ زموږ اولادونه د هڅونې ویتامین ته زښته ډېره اړتیا لري، ترڅو په شوق او شور سره ښوونځي ته لاړ شي. د خپلو ماشومانو د هنري کارونو، لکه لیک، رسامي، شعر او یا ورزش پر وړاندې زموږ غبرگون هڅونکی دی که تحقیرونکی؟ آیا موږ هغوی دې کارونو ته هڅو و او که ورته وایو چې د دې بې ځایه کارونو پر ځای په نورو گټورو کارونو باندې زیار وباسه؟

هڅونه او د شور او ذوق رامنځ ته کول د روح ویتامین دی. له دې ویتامین څخه درېغ مه کوئ. کله مو چې اولادونه مریضان شي، بیا سرگردانه شپه او ورځ ډاکټرانو پسې منډې وهو او خپل ټول وخت او پیسې لگوو.

د ورځې دا دوې برخې سره پرتله کړه، وگوره چې د سهار وخت مو ښه و او که له غرمې وروسته، سهار بریالی وې او که له غرمې وروسته، د دې ورځې خوږې خاطرې مو د سهار له خوا وې او که له غرمې وروسته؟ یوازې له همدې سادګۍ سره یې تجربه کړئ!

۲- د T۱ ویتامین: خپل شاوخوا وگړو ته پاملرنه

کله چې ماشوم له مور سره خبرې کوي یا شعر اوري، که هغه ته پام وکړو، د پام ویتامین به مو د هغه په روح کې پېچکاري کړي وي او که چېرې په بې حوصلې یا بې پروایۍ سره هغه له پامه ورغورځول شي؛ نو د هغه روح به مو په بې پامۍ یا بې پروایۍ په ویروس سره خفه کړي وي. آیا تاسو په خپله ټولنه کې خپل ماشوم، ښځه، مېړه، مور، پلار، خور او ملگرو ته پاملرنه کوئ؟ پام (توجه) د روح له ویتامینونو څخه یو مهم ویتامین دی. له «پام» سره موږ خلکو ته سلامت روح او ځواک وربښو.

موږ باید له ځانه وپوښتو، کله چې د مقابل لوري مخې ته درېږو، آیا هغه ته مو پام دی؟ کله چې مو ښځه ښه پخلی کوي د هغې هنر ته پام وکړئ، خپلو لویانو ته مو پام وکړئ، کله چې یو ماشوم له ساده رسامي سره (ستاسو په نظر به بې خونده وي) ستاسو خوا ته راشي، هغه ته پام وکړئ او هغه وستایئ. همداسې نورو ډېرو مسایلو په اړه چې تر دا دمه تاسو فکر کوئ پام

په پیل کې ښه په شوق او مینه خپلو دندو ته حاضرېږي او خپل کار او چارې په آرامه ذهن سره پر مخ وړي. له بده مرغه زموږ په هېواد کې رخصتی په بې کاري او عبس کارونو سره تېرېږي او د اونۍ په لومړۍ ورځ نه یوازې سترې ستومانه یو، بلکې ډېر په نه زړه خپلو دندو ته حاضرېږو. په اصل کې زموږ د ټولني د خفگان اساسي علت همدا سرگرداني، لږه تفریح او روحي ستړیا ده.

تفریح واقعاً یو روحي ویتامین دی. ډېر خلک په ځانگړې توگه زموږ مېندې تفریح نه کوي او د ځان لپاره یې لازمه نه بولي. دوی دا هېروي چې انسان مثبتې روحيې او آرامه ذهن لرلو لپاره تفریح ته اړتیا لري. تر ټولو ارزانه تفریح چې موږ ته په نړۍ کې رارسي هغه طبیعي خندا، خوشحالي او شوخي ده؛ نو د دې له پاره موږ باید د غم او غوسې لاملونه له خپلو پروگرامونو څخه لرې کړو او د هغوی ځای په خپلو خوښیو ډک کړو. تفریح له خپلوانو یا ملگرو کره تگ راتگ هم کېدای شي؛ خو په دې شرط چې ساده، بې تکلفه او دوستانه وي، نه داسې مېلمستیا چې له تکلیف، ځان ښودنې او اصراف څخه ډکه وي.

نن ښه شوې چې تفریح د روح له حیاتي ویتامینونو څخه ده. له خندا یې پیل کړئ، پارکونو ته لاړ شئ، کم مصرفه لنډ سفرونه هم ډېر اغېزمن دي. که تاسو خپله د دې حوصله نه لرئ، لږ تر لږه خود خپلو ماشومانو په اړه فکر وکړئ. هغوی دې ویتامین ته جدي اړتیا لري. هڅه وکړئ د خپل له کورني فرهنگ او

آیا روح درته له جسم څخه کم ارزښت لري؟ حاضر نه یې چې د خپلو اولادونو د مثبتې روحيې له پاره لږ مصرف وکړئ؟ هڅونه تل مالي لگښت ته اړتیا نه لري، بلکې کله - کله یوه مسکا، یو بارک الله او یو ساده آفرین یا شاباسی د پام وړ ذوق او مینه رامنځ ته کوي. ماشومان دومره قانع کوونکي او منونکي دي چې په یو آفرین انرژي اخلي، خو کله بیا موږ دومره کمزوري او بې خونده شو چې که چېرې خپل اولاد ته یو ځل بارک الله ووایو؛ نو د هغې ترڅنګ څو داسې ترڅې خبرې او شکایتونه کوو، چې هغه د هڅونې د ویتامین اغېز په بشپړه توگه خنثا کړو. د بېلگې په ډول: وایو آفرین، خو پرون دې ډېر بد کار کړی وو. مطلب دا چې آفرین؛ خو تېره ورځ دې ښه نمره نه ده اخیستې، له دې سره دې د هغه د هڅونې ویتامین بیا وواژه.

درنو مېندو، پلرونو او ښوونکو لږ تر لږه له یو ساده آفرین څخه درېغ مه کوئ.

۴- د T۳ ویتامین: تفریح

موږ د ورځنیو کارونو، اقتصادي ستونزو، له فشاره ډکه سیالي او داسې نورو سرگردانیو له امله سترې کېږو. که چېرې دا ستړیا رفع نه کړو؛ نو ناهیلې او بې وسه به شو. تفریح زموږ جسمي او روحي بالتی چارجوي. د اونۍ او کال رخصتیانې د همدې له پاره په نظر کې نیول شوې دي. په بهرنیو هېوادونو کې معمولا د اونۍ په اخر کې دوې ورځې رخصتي وي او هغوی ټول په دې ورځو کې خپل پلانونه برابروي او هیڅ کله دا ورځې په بې کاري نه تېروي. له همدې امله د اونۍ

په گډ ژوند کې د ډېر اختلافاتو لامل همدا ناسم پوهاوی بولي. ښځه مې نه شي درک کولای، بچی مې نه پوهېږي، مور مې خبرې سمې نه شي اخیستلی، ملگري زما په خبرو سم نه پوهېږي او... آیا یو ځل خپل ځان ته هم زحمت ورکولای شو چې نړۍ ته د خپلې ښځې، بچي، مور او یا کارکوونکي له نظره وگورو؟ کله چې دوه موټره سره ټکر وکړي، چلوونکي یې دې ته چمتو نه وي چې پېښې ته له اصلي اړخه وگوري، بلکې هر یو ورته له خپلې زاویې گوري. که په دې وخت کې یو سپین ږیری دا دواړه سره پوه کړي، دواړه به وایي چې څار له هونیار سړي نه!

مشران ځوانانو ته نصیحت کوي، که چېرې ښه ژوند غوښتونکي یاست، باید یو بل درک کړئ. ښځه، مېړه، پلار، مور او ملگري مو درک کړئ.

اوس ښايي در سره دا پوښتنه پیدا شوې وي، چې درک کول یعنې څه؟ یعنې خپل ځان د بل په ځای کې درول او د بل له نظره قضیې ته کتل (پرتله له تعصب څخه).

کله مو چې ځان د بل په ځای کې ودراره او مقابل کس خپل ځان ستاسو په ځای کې ودراره؛ نو بویه چې تاسو دواړو د پوهاوي ویتامین لپاره یو بل مو سره مېلمانې کړي. راځئ همدا نن مو ښځه، مېړه، مور، پلار، اولادونه، ښوونکي، ملگري، کارکوونکي او... د دې ویتامین له پاره را وبولئ. ډېر ستونزمن کار نه دی. بسنه کوي چې یوه اونۍ په کورني یا کاري چاپیریال کې ځان ته د بل غړي یا کس پر ځای فکر وکړئ. که چېرې

بودجې سره سم مناسبه تفریح وټاکئ او د ټول کال په اوږدو کې یې پلان کړئ. که چېرې تفریح خاص تر میاشتې او موسم پورې منحصره کړئ؛ نو موقتي اغېز به ولري. انسان په ځانگړي توگه ځوان نسل په هر موسم کې په خاص ډول مني او ژمي کې تفریح ته اړتیا لري. له همدې امله غوره ده چې د ټولو موسمونو لپاره یو پلان ولري. له دې سره به ستاسو او ستاسو د کورنۍ غړو روحیه د تل له پاره خوشحاله او تازه وي.

۵- د D ویتامین: د مقابل لوري درک او سمه پوهېدنه

د روح پنځم ویتامین چې له اختلافونو، مشاجرو، ناراحتیو او خفگان څخه مخنیوی کوي، هغه سم پوهېدل دي. حضرت مولانا په دې اړه داسې افسوس کوي:

مردم اندر حسرت فهم درست

سم پوهېدل یعنې څه؟ موږ د ډېرو پېښو په اړه داسې پوهېږو چې گنې سم پوه شوي یو او دا پوهېدنه زموږ د خپل سبک، سلیقې او خپلو گټو له نظره وي. ډېر اختلافات او دعوې له همدې اصل څخه رامنځ ته کېږي. هر څوک په خپل اند او خپله گټه ښه پوهېږي. که چېرې موږ دا ځواک ولرو چې خپل ځان مقابل لوري ته په اصولو کې برابر وبولو او له تعصب او ځان خوښۍ نه لاس واخلو او خپلې شخصي گټې په نظر کې ونه نیسو؛ نو هغه وخت به ډېر ناسم پوهاوی او اختلافات حل شي. اکثر روانپوهان شلمې پېرۍ ته د ناسم پوهاوي پېرۍ نوم ورکوي او د ښځې او مېړه ترمنځ

فکره انسان نیم خالي کیلاس ویني. (له بد حالت نه ښه حالت ته) دا د امریکا متحده آیالات د پنسیلوانیا پوهنتون د درمل پېژندنې څېړنیز کتاب دی، ښه حالت د مثبت فکر کولو، سم فکر کولو او د ښکلا خوښونې حاصل دی. نو هڅه وکړئ چې د خپل شاوخوا د خلکو ښایستونو ته تر بدرنگۍ په رنگینو سترگو وگورئ، نو دا وخت به متوجه شئ چې هغوی دومره هم بد نه دي څومره چې تاسو فکر کوئ.

۷- د G ویتامین: غوړ نیونه

غوړ نیول په واقعي معنا د هنر کلمه ده. آیا موږ په پوره غوړ سره د نورو خبرو ته غوړ نیسو؟ مثلاً موږ کله د ښځې، مېړه او د اولادونو خبرو ته غوړ نیسو؟ ولې یوازې د هغوی آواز اورو او نور مو سم پام نه وي چې څه وایي؟ کله چې سم غوړ ورته ونه نیسو؛ نو ښکاره ده چې له مقابل لوري هم سم درک او پوهه نه شو تر لاسه کولی.

کله چې سم غوړ ونیسو، حتا نظر د اورېدو حس لري. وایي: اورېدونکي ویونکی په شوق راوست. سم غوړ نه نیول د دعوې مقدمه ده. تر ټولو بد ډول غوړ نیول دا دي چې دوه یا څو کسان سره خبرې کوي او هیڅ یو د یو بل خبرو ته غوړ نه نیسي. دا ډول خلک له غوړ نیولو نه بېزاره دي؛ خود خبرو په کولو نه سترې کېږي.

د گشتالت روانپوهانو په مکتب (د آلماني روانپوهانو مکتب) کې ویل شوي دي (څوک چې غوړ نیسي، هغوی ناندری نه وهي او هغوی چې ناندری وهي، غوړ نه نیسي). کله چې د چا خبرو ته غوړ نه

مواړیکې ښې شوې؛ نو خپله دا تجربه مو له نورو سره هم شریکه کړئ. باور وکړئ چې د باور نه کولو تجربه ده.

۶- د H ویتامین: ښکلا خوښونه

حسن، ښکلا، ښه والی، فضایل او هر ښه شی پدیده د روح د ویتامین په حکم کې دی. هڅه یوازې دا ده چې هغه پیدا کړئ. زه نه وایم چې زشتي نه شته، ډډه ترې وکړئ او عبث خوشحاله شئ، بلکې وایم ځان باید عادت کرو چې ښایستونه وگورو، تر څو د ښایستونو او زشتۍ تر منځ تعادل وساتل شي. وایي: زشتي ډېره ده؟ اساسي ټکی همدلته دی. که چېرې د ښایستونو له څنګه لرې شې او زشتي د ذره بین لاندې ونیسې، ښکاره ده چې زشتي به ډېر په نظر درځي.

ټول انسانان، حیوانات حتا نباتات او جامدات (سخت شیان) هم ښایستونه لري او هم زشتي، گل هم عطر لري او هم اغزي، مثبت فکره انسان د هغه له خوشبویې، ښایست او تازه کۍ نه خوند اخلي او منفي فکره انسان د هغه له اغزي او ډنډر نه فریاد کوي. زموږ روح د ښایست په لیدو سره شاداب او له زشتۍ سره مړاوی کېږي. اوس انتخاب ستاسو په لاس کې دی، شادابي غواړئ او که مړاویتوب؟

زردشت وایي: اهورا او اهریمن دواړه په تا کې دي، انتخاب یې کا، له کوم یو سره ژوند کوې، له خیر او که شر سره، له ښایست او که زشتۍ سره؟

هغه مشهور مثال هم دریاډوم چې مثبت فکره انسان نیم ډک کیلاس ویني او منفي

سمونې لپاره به هم فرصت ونلرې. زموږ ماشومان بايد د روڼ اندۍ لپاره سالمه روحي وده وکړي، که چېرې د بې احترامۍ او تحقير سبب شي، د هغوی ذهني تصور به له ځان څخه معيوب شي او له ناوړه سلوک پرته به بله ثمره ونه لري. په هر حال د هغوی دروندکې پايلې به خپله پرته زموږ په لور راڅرخېږي. د نورو قدرداني او احترام نه يوازې د هغوی پر نفس باور لوړوي، بلکه زموږ پر نفس باور هم لوړوي. څه پوه شوئ؟ آيا اکثر کورني اختلافات له همدې ویتامين د نه شتون له امله نه وي؟

احترام، قدرداني او شکر کول د روح مولتي ویتامين (Multi-Vitamin) دی، چې زموږ په اختيار کې دی. د حضرت علي رضی الله عنه وينا ده: (که چېرې د انسان حرمت ته احترام وشي؛ نو د شر مېل به په هغه کې کم شي او که چېرې يوکس د حقارت ډېرې تېټې کندی ته وغورځوو؛ نو له شر څخه به يې په امان کې ونه اوسو).

د احترام، قدرداني او مننې له مولتي ویتامين (Multi-Vitamin) څخه په وړيا توگه کټه واخلي.

۹- د E۲ ویتامين: نيوکه منل (انتقاد پذيری) نيوکه منونکي اوسئ؛ نيوکه اصلاً په خپل ماهيت کې مثبت ټکی دی، ځکه چې د دې په درک سره به د خپلې موضوع ستونزې ته د بدلون او تر هغې هم غوره لار پيدا کړئ. په حقيقت کې تاسو بايد په خپلو ځينو برياوو کې د همدې نيوکه کوونکو او منتقدينو منندوی اوسئ. که کله يو چا

نيسو؛ نو د ویتامين پر ځای د بې ارزښتۍ وپروس مقابل لوري ته ورشيندو. آيا فکر نه کوئ چې تاسو ډېر وخت له خپلې ښځې، مېړه يا اولادونو يا هم له پخواني ملگري، سره چې کوم اختلافات لرئ، هغه د دې وپروس له امله دي؟ او فکر نه کوئ د هغه علاج د يو G ویتامين حب قرص (د خپلولو او خوړولو ټابلېټ) دی، چې د خبرو اورېدو په وخت کې هغه خپل کړئ.

۸- د E۱ ویتامين: احترام او قدرداني ده. موږ د ځان او نورو نږدې ملگرو برياليتوب غواړو، دا لازم برياليتوب پر نفس باور کول دي. پر نفس باور نه درلودل هم بې احترامی ده. که د خپلو اولادونو احترام ونه کړئ؛ نو بويه چې د هغوی پر نفس باور باندي مو حمله کړي، لکه د ونې پر ډډې باندي چې د تبر گوزار وکړي. ولې د هغوی د نه بريالي کېدو هڅه وکړو؟ نورو ته بې احترامی کول له خپل ځان سره دښمني او په ځان د نفس باور له منځه وړو لامل کېږي.

بې احترامی د ويونکي او اورېدونکي ذهن په دروني خبرو کې مشغولوي. اورېدونکی وايي: ولې يې دا خبرې ما ته وکړې؟ ولې مې هغه ځواب ورکړ؟ کاش چې په بل ډول مې ويلي وای. ويونکی وايي: ښه حق مې په لاس ورکړ، ښايي له ما سره عقدي شي، که چېرې له ما سره جنجال وکړي، نو بيا؟ دا او ورته خبرې به مو د ذهن حواس تيت کړي او ذهني بوختيا په دوه برخو وېشي (د ذهن دواړه خواوې؛ ښي او کيڼ اړخونه جلا بوختېدل) حتا د مثبت فکري مصلحت او

بالغ مهر سترګې نه لرل دي او له نورو سره مینه کول د زړه د رضایت باعث کېږي.»

د زړه رضایت د روح له مهمو لاملونو څخه دی. ښایي تجربه کړې به مو وي چې په بس یا مېټرو کې مو خپل ځای له ځانه مشر ته پرېښی وي، په دغه شېبه کې تاسو ته د زړه د رضایت احساس لاس درکوي او دغه مهال مو روح یو ډول د پام وړ خوشحاله او تازه شي. ښایي په ظاهر کې همدا د کم روحی چارج مو په دې ورځ کې د روح د آرامتیا باعث شي. په همدې ترتیب له هغو خلکو سره ډېره مینه کول چې هیڅ یې نه پېژنو، هم موږ ته همداسې د زړه رضایت او سکون راکوي. لکه خپل د روح تصویر مو چې په یوه رنگین دسترخوان میلمه کړی وي. ځینې وخت مینه کول او د زړه د رضایت احساس رامنځ ته کول ډېر ساده او ډېر په راحتۍ سره تر لاسه کېږي. لکه د یوې ناسمې لارې څخه د روند انسان ژغورل چې تر کلونو-کلونو پورې به دا خاطره ستاسو روح ته آرام درېښي. که چېرې دا ویتامین په پلورنځیو او مغازو کې پلورل کېدای، نو دې ته به حاضر وی چې په بیه یې واخلي؟

یوه هندوانه چې د هغې اساسي برخه یوازې اوبه دي او یوه ورځ وروسته د هغې اغېز بېرته له منځه ځي، په ځانګړې بیه یې پیرو؛ خود زړه رضایت او سکون چې کلونه - کلونه د هغه فکر تاسو ته خوشحالي او آرامي درېښي، څومره بیه او قیمت ورته ټاکئ؟ ۱۰۰۰ افغانۍ یا له دې هم ډېرې؟ نه، د دې له پاره پیسو ته اړتیا نه شته، بس یوازې مینه وکړئ.

ستاسو په بد اخلاقي نیوکه وکړه یا که یو چا درته وویل چې چغو پر ځای په آرامه خبرې وکړه او داسې نور... مطمئن اوسه چې تاسو ته د خوښۍ او سلامتی په لور لارښونه کوي. د سالمو نیوکو پر اساس د خپل پرمختګ او ودې په اړه فکر وکړئ. ممکن ځینې وخت ستاسو ټول کارونه له نیوکو سره مخامخ شي، خو مایوسه کېږه مه او له کار څخه مو په شانه شئ. تل د E۲ ویتامین یعنی نیوکه منوونکي ویتامین په مرسته له خپل ځانه پیل وکړئ او خپلې کمزورې نقطې مو ورغوئ او کوښښ وکړئ چې تل له ښکته نه پورته حرکت وکړئ او دا حرکت مو سرچپه نه شي. له دې سره به خوښي تاسو ته لاس درکوي.

۱۰- د M۱ ویتامین: مینه او محبت

دا ویتامین د روح تر ټولو اساسي ویتامین دی، ټول عمر پسي ګرد ګرځو. موږ د نورو د مینې را جلبولو لپاره ډېره هڅه کوو؛ نو ډېر ساده باید له نورو سره مینه وکړو، چې له بې لارۍ وژغورل شو.

مشهور روانپوه او ټولنپوه اریک فرام په خپل کتاب (د مینې د هنر زده کړه) کې وایي: «هر څوک وایي تاسره مینه لرم، خودا مینه یوه معامله ده؛ ځکه هغه مهر اخلي، تر څو مینه وړاندې کړي. لکه یو پلورنکی چې د پیسو په بدل کې یو جنس پلوري. دغه مهر بالغ نه دی، بالغ مهر لکه اولاد سره د مور مینه ده چې د ټولو زحمتونو ګاللو سره بیا هم له خپل اولاد نه د څه شي تمه نه لري. دا لکه د مینې سره مینه ده، چې په عرفان کې په دې اړه ډېر څه ویل شوي دي.

۱۱- د M۲ ویتامین: مطالعه

کول، کوم ستونزمن او سخت کار نه دی. له نېکه مرغه په دې شته پېچلي چاپیریال کې به د ورزش له پاره مناسبه او شنه فضا تقریباً په هر ځای کې موجوده وي.

د روح له دغو دولسو ویتامینونو څخه عملي کټه اخیستل زموږ روحي ځواک او قدرت ډېروي. پوهان وايي: انسان یوازې ۱۵ نه تر ۱۰ سلنه پورې د خپل ذهن له قدرت څخه کټه اخلي او ۹۰ سلنه نور همداسې باطل پاتې دی. راځئ چې د الله جل جلاله راکړي ځواک څخه پوره - پوره کټه واخلو، تر څو د ناهیلۍ پر ځای هیله، د عیب لټونې پر ځای ښکلې خبرې، د ویرې پر ځای زړورتیا، خفگان پر ځای د ژوند شور، د غم پر ځای خندا او د سستی پر ځای حرکت او فعالیت ولرو او خپله روحیه ځواکمنه کړو.

د انسان روحیه د انگار په څېر ده، که مړاوي شي، باد به یې په سکرو یا ایرو بدل کړي او که تازه وي باد به خپل خدمت ته ونیسي).

د انیسې: (د انسان روحیه د انگار په څېر ده، که مړاوي شي، باد به یې په سکرو یا ایرو بدل کړي او که تازه وي باد به خپل خدمت ته ونیسي).

ماخذ:

د حمید رضا اشرفي کتاب (اروايي فشار او ژورخپگان)

ژباړن: جاوید آفتاب

پښتو چاپ: دانش خپرونډويه ټولنه - کابل

هڅه وکړئ چې هر شپه لږ تر لږه ۲۰ دقیقې مطالعه وکړئ. مطالعه نه یوازې ستاسو عمومي اطلاعات، معلومات او پوهه لوړوي، بلکې ستاسو شاوخوا ته په غیر مستقیمه توګه یو ډول مثبت زده کړه هم رامنځ ته کوي. د ذوق وړ موضوعات مطالعه کول د ذهن او فکر د ورزش او آرامتیا باعث کېږي او ذهني ستړیا مو لږې کوي. دا ویتامین هم تجربه او امتحان کړئ.

۱۲- د V ویتامین: ورزش

ورزش یوازې د سالم بدن ساتلو له پاره نه دی. د روانپوهنې علم دې پایلې ته رسېدلی دی چې ورزش د روح یو ویتامین هم دی. څو دقیقې ورزش وکړئ بیا له ورزش مخکې او له ورزش وروسته خپله روحیه پرته کړئ. دا یو پېښېدونکی امر نه دی، ورزش د بدن د سموم (ګرم او خفه کوونکی باد) له منځه وړلو علاوه نور ګټور هورمونونه ترشح کوي، چې زموږ د تازه کېدو لامل کېږي. زموږ عضلات د حرکت او خوځېدو لپاره پیدا شوي دي، نه آرام ته. که چېرې یې خپله له حرکت څخه محروم کړئ، نو بدن به مو مړاوی او روح به مو خفه کړي وي. اړینه نه ده چې ورزش په کلپ او له ځانګړو وسایلو سره په ډېر وخت او لګښت سره ترسره شي. حتا د ورځني ۱۵ دقیقې ساده ورزش او نرمش او یا په منظم شکل سره پلې تګ (داسې عادي پلې تګ نه، لکه کار ځای ته چې ځي) سره به د ژوند په هر عمر کې تازه وي. دا هم یو ځل تجربه کړئ؛ په یوه اونۍ کې څو ساعته ورزش یا پلې تګ

نویسنده: معاون سرمؤلف عبدالرزاق

تأثیر رنگ در میزان یادگیری شاگردان

چکیده

رنگ‌ها نقش عمده‌ی در زنده‌گی انسان‌ها ایفا می‌کنند؛ چه به عنوان نشانه و نماد به کار برده شوند و چه برای زیبایی در زنده‌گی عادی. بدون رنگ، جهان مرده به نظر می‌آید. با یاد گرفتن استفاده درست از رنگ‌ها می‌توان محیط پیرامون خود را به مکانی زیبا تبدیل کرد.

در روان‌شناسی نوین رنگ‌ها تأثیر خاص روحی و جسمی را از طریق حواس پنج‌گانه در افراد باقی می‌گذارند.

رنگ، یکی از مؤلفه‌های مهم در محیط آموزشی بر روحیه شاگردان نیز تأثیر به‌سزایی دارد که روح و روان آن‌ها را تحت تأثیر قرار داده و عامل مهمی در موفقیت دانش‌آموز و کارکرد معلم به شمار می‌رود. نتایج نشان می‌دهد که رنگ یکی از تأثیرگذارترین عامل در فرایند یادگیری شاگردان است. با استفاده از رنگ می‌توان در کنار سایر عوامل آموزشی و تربیتی اثرات قابل توجهی بر یادگیری شاگردان ایجاد کرد.

هدف از این مقاله شناخت تأثیر رنگ بر یادگیری افراد است که از جمله تأثیر انواع رنگ‌ها روی یادگیری، حافظه، چشم و ذهن و اهمیت آن در طراحی جلد کتاب‌های درسی واضح و مشخص شده است.

کلمه‌های کلیدی: رنگ، یادگیری، حافظه، چشم و ذهن، تأثیر

مقدمه

روان‌شناسان دریافته‌اند که رنگ‌ها تأثیرات معجزه‌آسایی بر روح و روان انسان‌ها داشته و علاقه به رنگ‌های خاص نیز گویای بسیاری از ناگفته‌های ذهن و روح آن‌هاست.

رنگ می‌تواند محیط پیرامون‌مان را دگرگون سازد و وضعیت سلامت افراد را بهبود بخشد. به کمک رنگ‌ها می‌توان موجبات ارتقای خودآگاهی را فراهم آورد و فرد به انسانی سرزنده و فعال‌تر مبدل شود.

ما، در دنیای رنگ‌ها زنده‌گی می‌کنیم و تا حد بسیار زیادی به رنگ‌ها خو گرفته‌ایم. رنگی بودن جهان یکی از بزرگ‌ترین موهبت‌های الهی است که باعث شادی و نشاط انسان‌ها شده

آنچه سبب شد در این مقاله به تأثیر رنگ‌ها بر دایزیم، بررسی اثرات رنگ‌ها بر خلاقیت فکری و ذهنی کودکان و رشد تفکر در آنهاست؛ چرا که می‌توان از رنگ‌ها به عنوان ابزاری در خدمت رشد تفکر کودکان استفاده کرد.

رنگ‌ها چگونه روی یادگیری تأثیر می‌گذارند؟ مطالعات علمی اخیر نشان می‌دهند که رنگ‌ها روی احساسات، بهره‌وری و یادگیری تأثیر می‌گذارند. هر آنچه در اطرافمان می‌بینیم دارای یک رنگ مشخص است و به همین خاطر رنگ‌ها جزء جدایی‌ناپذیر زنده‌گی ما استند. رنگ‌ها در زندگی اهمیت زیادی دارند و زمان آن رسیده است که از این موضوع برای تقویت عمل‌کرد شاگردان در یادگیری استفاده کنیم. با توجه به این‌که یادگیری، یک زمینه سخت و دشوار در درک مطالب درسی است، استفاده از رنگ‌های مناسب برای ایجاد یک محیط آرامش‌بخش برای درس خواندن یک تکنیک فوق‌العاده برای افزایش بازدهی می‌باشد. رنگ‌های مناسب این قدرت را دارند که هنگام یادگیری، احساسات، توجه و رفتار را تحت تأثیر قرار دهند.

اگر به دنبال تغییری استید که تأثیر مثبتی روی کیفیت درس خواندن شما داشته باشد چه ایده‌ی بهتری از این‌که از این ویژه‌گی فوق‌العاده رنگ‌ها به نفع خود استفاده کنید.

رنگ‌ها و حافظه

به طور کلی سه نوع حافظه داریم: حافظه کوتاه‌مدت، بلندمدت و حسی. با توجه به

و موجب رسیدن به امید و آرامش در آنان می‌شود.

از دیرباز تأثیر روان‌شناختی رنگ‌ها در اشخاص مختلف مورد توجه دانشمندان بوده است؛ مثلاً: ثابت شده است که اتاق‌های آبی در شفاخانه‌ها یا شیشه‌های آبی‌رنگ روی بیماران تأثیر مثبتی بر جای می‌گذارد. رنگ‌های سبز و آبی از رنگ‌های سرد اند و آبی، رنگ آرامش است. در روان‌شناسی نوین، رنگ‌ها از معیارهای سنجش شخصیت به شمار می‌آیند؛ چرا که هر یک تأثیر خاص در روح و جسم هر فرد باقی می‌گذارد و نشانگر وضعیت روانی و جسمی وی است. انسان از روزگاران دور تحت نفوذ و تأثیر رنگ‌های پیرامون خویش بوده و در طی صدوچند سال گذشته که صنعت رنگ‌سازی به اوج تحول خود رسیده، این تأثیر دوچندان شده و در همه ارکان زنده‌گی انسان‌ها رخنه کرده است. این استفاده روزافزون از رنگ‌ها تحول زیادی در زمینه روان‌شناسی رنگ پدید آورده است.

در دهه‌های اخیر به دلیل اهمیت رنگ برای کودکان و تأثیر آن بر تربیت، رشد و تکوین شخصیت آن‌ها، ترجیح رنگ و تحول آن در روان‌شناسی مورد توجه بسیار قرار گرفته و کاربردهای زیادی پیدا کرده است. در این میان شاید در زنده‌گی رنگ آبی به خاطر رنگ آسمان و دریاها نقش اساسی برای انسان‌ها داشته باشد؛ اما دانشمندان تأکید می‌کنند که برای داشتن ذهنی خلاق، این مقدار هم حتی کافی نیست.

سبونبزه، اءبى، ءبزنبزه او ءولنبزه مءءله

ءبزه برائ ءبوارهائ صنف با اءاق مءالعه اسءءاهه كنبءء؛ ءون شاكردان معمولاٌ به آن رنك ءبزه مء شونءء؛ هم ءبزن اسءءاهه از بءك رنك مناسب و ءءربءك ءهن آنان باءء بهبوء ءوانابى باءكبرى آنها مء شوء.

علاوه بر ابن، معلمان نبز در بءك مءبءى با رنك مناسب ءءرء بالاءربى برائ ارائه مءالب ءرسى بباء مء كننء. پس ءر كل، با انءءاب بءك رنك مناسب برائ مءبء باءكبرى، زمانى كه برائ مءالعه و آموزش اءءصاص ءاهه مء شوء با بازه بالاءربى همراه ءواهد بوء.

ءقوبء ءوءه

رنكها برائ ءقوبء عمل كءر ءافظه ما مهم انء. با اسءءاهه از رنكهاى مناسب مء ءوان ءامنه ءوءه هر شاكرد را ءقوبء كءرء؛ هم ءبزن ءابء شده اسء كه ءسءه كى و ءواس بربءى شاكردان ءر صنفى با رنك مناسب به ءء اءل مء رسء. با ابن ءال، اسءءاهه از رنكهاى عءبب و ءاص ءر اءاق با صنف نه ءنها باءء ءلب ءوءه شاكرد نمء شوءء؛ بلكه مء ءوانء ءهن او را ببش از ءء ءءربء كنبء. رنكهاى كرم مء ءوانء ءوءه شاكرد را ءلب كنبء و از بربء ءبگر، رنكهاى سربءر نبز ءءرء ءمرءز و ءفكر شاكرد را ءقوبء مء كنبء.

رنكهاى بءه ءر طبف رنك ءر ناحبه قرمز ءرار ءارنء به عنوان رنكهاى كرم شنءءءه مء شونء كه ابن ءامنه از اءساساء كرم و صمبمانه ءا اءساس ءشم و عصبانبء ءءبءر اسء. رنكهاى بءه ءر ناحبه آبى طبف ءرار ءارنء، رنكهاى سربء نامبءه مء شونء و شامل آبى، ارءوانى و سبز اسءنء. ابن رنكها

ابن كه اءلءاعاء ءوسء ءافظه ءسبى بربءازش مء شونء، ءءلبب وبزه كىهاى ءسبى و بربءبى ءبل از انءءال به ءافظه كوءاه مءء راءء ءر مء شوء. پس از ءءبزه و ءءلبب ببش ءر، اءلءاعاء به ءافظه بلنءمءء مءءل مء شونء. ءوءه زمانى ضرورى اسء كه ءهن ءبببء را اسكن مء كنبء و رنكها نبز ءاءبءر بربءبى ءر اءبببش سءء ءوءه ءواهنء ءاءء. ءر ابن صوءرء، اءلءاعاء ببش ءربى ءوسء ءافظه كوءاه مءء و بلنءمءء بربءازش مء شونء؛ هم ءبزن اءءمال به ءاطر سببءن اءلءاعاء نبز بهبوء مء بابء.

رنكها مء ءوانء ءاءبءر مءسءبمبى روى ءوانابى باءاءورى ما ءاءءه باشنء. به عنوان مءال، اسءءاهه از رنك آبى ءر رنكآمبببى ءبوارهائ صنف، اءءمال باءكبرى و هم ءبزن به ءاطر سببءن مءالب را اءبببش مء ءهء.

ءبء ءءببءاء، شاكردانى كه ءر صنفهاى با ءبوارهائ آبى آموزش ءاهه مء شونء ءر مءابسه با ءانءآموزانى كه مءالب را ءر صنفهاى با ءبوارهائى با رنكهاى ءبگر باء مء كبرنء، ءوانابى ببش ءربى ءر باءاءورى مءالب ءرسى ءارنء.

ءاءبء رنكها ءر راءءبى ءشم و ءهن

بلك ءءن مءءوم ءشمها و بزرگ شدن عنببه ءشم، از نشانههاى ءسءه كى ءشمها اسءنء. ابن ءسءه كى مء ءوانء باءء ءاهش ءوانابى ءمرءز شوء.

انءءاب رنكهاى بءه ءسءه كى ءشمها را از ببن مء بربء باءء آرامش و بهبوء ءمرءز لازم برائ باءكبرى مءالب ءرسى مء شوء. بءء مءالءاعاء، هر كز نبابء از بءك رنك سببءر

سبوزنیه، ادبی، خبرنیه او تولنیه مجله

دانش آموزان نیز انکارناپذیر است. مطالعات نشان می‌دهد که حتی لحظه‌یی نگاه کردن به رنگ سبز باعث افزایش تمرکز و از بین رفتن حس بی‌حوصله‌گی می‌شود.

در کل، یک محیط یادگیری با رنگ سبز می‌تواند به افزایش تمرکز، کاهش استرس و ایجاد احساس امنیت کمک کند.

نارنجی (افزایش حس و انگیزه)

رنگ نارنجی، یعنی همان رنگی که هنگام غروب خورشید همه را محو خود می‌کند، رنگ انگیزشی و نشاط‌آوری برای دانش‌آموزان است. استفاده از این رنگ در محیط مطالعه و آموزش، باعث راحتی و بهبود عمل‌کرد عصبی می‌شود.

برخی از نظریه‌پردازان استدلال می‌کنند که یک محیط با رنگ نارنجی، اکسیجن‌رسانی به مغز را افزایش می‌دهد و باعث بهبود فعالیت ذهنی می‌شود. افزایش اکسیجن‌رسانی منجر به احساس نشاط و آماده‌گی برای انجام کارهای مختلف می‌شود؛ البته دانش‌آموزانی که به خاطر سنین پایین فعالیت و تحرک بیش از حدی دارند، هنگام قرار گرفتن در محیطی با رنگ غالب نارنجی پررنگ‌تر دچار اختلالاتی ناشی از تحرک بیش از حد می‌شوند.

برجسته کردن اطلاعات و مطالب درسی مهم هنگام آموزش و مطالعه می‌تواند تأثیر بسیار زیادی در یادگیری بهتر آن‌ها داشته باشد. نارنجی یک رنگ پر جنب‌وجوش است و آشنایی با تأثیر رنگ‌ها در یادگیری با بررسی این رنگ فوق‌العاده است که تکمیل می‌شود.

معمولاً آرامش‌بخش استند؛ اما گاهی نیز ممکن است احساس غمگینی و بی‌تفاوتی را به ذهن آورند. (نوروزی پورزارع، کبری، ۱۴۰۰)

تأثیر رنگ‌های متفاوت در یادگیری

رنگ‌ها تأثیرات متفاوتی روی کودکان می‌گذارند. بینایی ضعیف و حساسیت نسبت به رنگ‌ها مشکلاتی اند که برخی از کودکان با آن مواجه هستند. کودکان مبتلا به بیماری ADS هنگام روبه‌رو شدن با الگوها و رنگ‌ها دچار استرس و اضطراب می‌شوند؛ پس بهتر است هنگام انتخاب رنگ، نیازهای خاص شاگردان را نیز در نظر بگیرید.

استفاده از یک رنگ مناسب می‌تواند احساسات، توجه و رفتار اشخاص را هنگام یادگیری تحت تأثیر قرار دهد. زمان آن رسیده است که از این موضوع به نفع خود استفاده کنیم.

سبز (افزایش تمرکز)

رنگ سبز همانند سایر رنگ‌هایی که طول موج کم‌تری دارند، باعث آرامش، تمرکز و بهبود کارایی مغز می‌شود. این رنگ علاوه بر این که یکی از ساده‌ترین و طبیعی‌ترین رنگ‌ها برای چشم است، زیبایی طبیعت را نیز به ما یادآوری می‌کند.

جالب است بدانید شواهد علمی نشان می‌دهند، افرادی که در دفترهای کاری با رنگ سبز کار می‌کنند، رضایت شغلی بالاتری دارند و مصرف‌کننده‌گان نیز زمان بیش‌تری را صرف خرید از فروشگاه‌های می‌کنند که رنگ غالب آن‌ها سبز است.

با این اوصاف، تأثیر رنگ سبز در بهبود تمرکز

انرژي بخش باشد، شاگردان و معلم را تشویق کند و توجه به جزئیات را نیز افزایش دهد.

البته هنگام استفاده از این رنگ، باید ترکیب رنگ‌های موجود در محیط را به خوبی کنترل کنید تا استفاده بیش از حد از این رنگ باعث استرس نشود. (شکوهی اصل، زینب، ۱۳۹۷) برخی از رنگ‌های دیگر

بنفش: این رنگ یکی از بهترین رنگ‌ها برای کودکان است و میزان توجه شاگردان را افزایش می‌دهد.

گلابی: اگر می‌خواهید یک محیط آرامش بخش برای یادگیری داشته باشید، گلابی بهترین رنگ برای شماست.

زرد: رنگ زرد، یعنی همان رنگ طلوع خورشید با شادی همراه است. استفاده مناسب از این رنگ در اتاق کار، مطالعه و همچنین اتاق بازی کودکان می‌تواند با افزایش سطح انرژی و شادی همراه باشد.

قهوه‌یی: این رنگ با احساس امنیت همراه است که به شاگردان اجازه می‌دهد تمرکز بیش تری برای یادگیری داشته باشند. استفاده مناسب و به‌جا از این رنگ باعث از بین رفتن استرس و خسته‌گی نیز می‌شود.

سفید: این رنگ با انرژی مثبت همراه است و شاگردان را تشویق می‌کند که توجه خود را حفظ کنند.

خاکستری تیره: این رنگ به تمرکز کمک می‌کند و همچنین خلاقیت را نیز افزایش می‌دهد. (کاظمی میرکی، نسرين، ۱۴۰۲)

نقش رنگ در طراحی جلد کتاب

کتاب بهترین دوست فرهنگی انسان است

در کل، یک محیط یادگیری با رنگ نارنجی می‌تواند به بهبود هوشیاری، هیجان، ایجاد انگیزه، افزایش اعتماد به نفس، شادی و انرژی کمک کند.

آبی (آرامش بخش)

رنگ آبی برای موقعیت‌های یادگیری چالش برانگیز، بهترین گزینه است. برخی از تحقیقات نشان می‌دهند افرادی که نیاز به تفکر دارند و کاری که انجام می‌دهند نیاز به شناخت بالایی دارد به عنوان مثال، برنامه‌نویسان یا محصلان، در محیط آبی بهره‌وری بیش تری دارند؛ البته ترکیب این رنگ با رنگ‌های گرم‌تر باعث می‌شود که یک محیط مطالعه یا کار مناسب ایجاد شود. معمولاً رنگ آبی با اعتماد، صداقت و صلح مرتبط است. واکنش احساسی مثبت و آرامش بخش ناشی از این رنگ می‌تواند به کاهش استرس، افزایش شادی و تقویت خلاقیت برای کشف ایده‌های جدید کمک کند؛ البته هنگام انتخاب رنگ باید نهایت دقت و توجه را داشته باشید؛ چون استفاده بیش از حد از رنگ آبی می‌تواند منجر به غم، اندوه و افسرده‌گی شود.

سرخ (محرک)

رنگ سرخ اغلب با شجاعت و قدرت همراه است. با این‌که تأثیر رنگ‌ها در یادگیری بسیار مهم است؛ ولی در برخی مواقع نیاز به قدرت ادامه دادن نیز داریم که با رنگ سرخ تکمیل می‌شود. استفاده از رنگ سرخ در فضای یادگیری علاوه بر جسارت، خلاقیت و هیجان را نیز افزایش می‌دهد.

یک محیط آموزشی با رنگ سرخ می‌تواند

شؤونیه، ادبی، خبرنگاره او ٲولنیزه مجله

مهمترین عامل در جذب نگاهها رنگ است. انتخاب رنگ مناسب در طراحی جلد کتاب می‌تواند احساس رضایت یا تنفر را در آن به وجود آورد. گاهی با انتخاب درست یک رنگ می‌توان بدون ایجاد طرح‌های پیچیده به راحتی پیام و هدف اصلی کتاب را نشان داد و گاهی با انتخاب اشتباه آن می‌توان خط سرخی بر نتیجه تلاش شبانه‌روزی یک نویسنده کشید.

انتخاب تصویر و رنگی که حس کنجکاوی شاگردان را برانگیزد کار ساده و آسانی نیست؛ بلکه تفکر بسیار ژرف و دقیق می‌خواهد تا رنگی انتخاب شود که جذاب و دل‌گرم‌کننده باشد و مورد علاقه و دلچسپی شاگردان قرار گیرد؛ ولی متأسفانه در کشور ما این زحمت و تلاش و تفکر و کوشش نادیده گرفته می‌شود و شاگردان از طرف ادارهٔ مکتب و معلم‌ان مجبور می‌شوند تا کتاب‌های‌شان را پوش کنند.

رنگ و تصویر جلد کتاب اساسی‌ترین نقش را در علاقه‌مندی، میل و دلچسپی شاگردان به درس و یادگیری بازی می‌کند. وقتی جلد کتاب درسی با پوش دلگیرکننده و خسته‌کن پنهان شده باشد، دیگر چی توقعی از یادگیری و یاددهی داشته می‌توانیم؟ این جفایی است که جبران ندارد؛ یعنی شاگرد دوازده سال تمام را با کتاب‌هایی می‌گذرانند که اصلاً مایل نیست آن‌ها را ورق بزند، چی رسد به این‌که توقع داشته باشیم تا در آخر سال به نتایج مطلوب دست پیدا کنیم.

بنابراین، باید روش‌های نگه‌داری کتاب را به شاگردان آموخت و این کار سودمند و مفید را

که افراد از کودکی با فواید آن آشنا شده و به مطالعه تشویق می‌شوند. رنگ و طرح جلد (پشتی) کتاب در جذب افراد و ترغیب آن‌ها به گشودن کتاب در همه سنین تأثیرگذار است. طراحی جلد کتاب در واقع مانند ابزاری برای برقراری ارتباط بین ماهیت کتاب و انسان‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرد. تصویرها و رنگ‌بندی جذاب با هدف برانگیختن حس کنجکاوی در کتاب‌های مخصوص گروه سنی کودک و نوجوان از راهکارهای ترغیب آن‌ها به مطالعه است؛ از آن‌جا که برقراری رابطهٔ خوب بین کودکان و کتاب‌ها، سطح علاقه به مطالعه در بزرگ‌سالی را تعیین می‌کند، حساسیت مضاعف در طراحی جلد کتاب‌های کودکانه اعمال می‌شود.

رنگ‌های روی جلد کتاب نباید بی‌مورد و نامفهوم بوده و به صورت درهم و برهم استفاده شود؛ بلکه رنگ‌بندی باید با بیان کردن موضوع کتاب احساس مخاطب را برانگیزد. لازم به ذکر است که ساده‌گی همواره زیبایی خاص خود را دارد و از جادوی اثرگذاری آن در برقراری ارتباط حسی با کتاب‌دوستان نباید غافل شد.

کودکان با طراحی، نقاشی و رنگ‌آمیزی می‌توانند با دنیای اطراف خود بیش‌تر آشنا شده، آرزوها و تخیلات خود را نشان دهند و مهارت کسب کنند. فعالیت کودکان در زمینه‌های تجسمی، خصوصاً طراحی، نقاشی و رنگ‌آمیزی، مهارت آن‌ها را در درس‌آموزی نیز تقویت می‌کند و باعث رشد ذهنی در آن‌ها می‌شود. (شکوهی اصل، زینب، ۱۳۹۷)

اهمیت رنگ جلد کتاب درسی در افغانستان

نقش مهمی را ایفا می‌کند. رنگ‌ها بر حافظه انسان تأثیر زیادی می‌گذارند. رنگ‌ها هر روز به شکل‌های مختلف روی حافظه ما تأثیر می‌گذارند و حتا برخی از کمپنی‌ها برای بازاریابی محصولات‌شان از رنگ‌هایی استفاده می‌کنند که بیش‌تر به یاد می‌مانند. امیدوارم که با مطالعه این مقاله، ایده‌های بهتری برای تغییر ترکیب رنگی محیط مطالعه و آموزش خود داشته باشید.

منابع

- ۱- نوروزی پورزارع، کبری، تأثیر روان‌شناسی رنگ‌ها بر یادگیری کودکان، ۱۴۰۰، انتشارات اهورا قلم.
- ۲- شکوهی اصل، زینب، روان‌شناسی رنگ و یادگیری کودکان، ۱۳۹۷، ناشر آریانا دانش
- ۳- کاظمی میرکی، نسرین، بررسی تأثیر رنگ‌ها بر روی یادگیری و آموزش دانش‌آموزان مقطع ابتدایی، ۱۴۰۲
- ۴- یانس، ندا، بررسی روان‌شناختی نماد رنگ در دیوان صائب، ۱۴۰۰.

در مکتب‌های سراسر کشور نهادینه کرد. بیایید به این مودبی جا و بی‌مورد خاتمه دهیم و پس از این رنگ و روی کتاب‌های درسی را نپوشانیم، تا بتوانیم با استفاده از جلدهای جذاب و زیبای کتاب‌های درسی، تمایل و رغبت شاگردان را نسبت به مکتب، درس و تعلیم بیفزاییم.

نتیجه‌گیری

رنگ‌ها نقش مهمی در کیفیت یادگیری و میزان بهره‌وری ذهن دارند. رنگ‌های زیادی وجود دارند که ترکیب درست آن‌ها باعث ایجاد یک محیط فوق‌العاده برای یادگیری می‌شود.

همه اجسام در عالم طبیعت با رنگ هویت پیدا می‌کنند و همواره رنگ‌ها پیرامون بشر را احاطه کرده و وی را تحت نفوذ خود در آورده است. تحقیق حاضر با هدف بررسی تأثیر رنگ‌ها بر روی یادگیری و آموزش شاگردان انجام شده است. نتایج تحقیق حاکی از آن است که استفاده از رنگ‌های متناسب با ویژه‌گی‌های آن‌ها در کتاب‌های درسی، فضای صنف و صحن مکتب، وسایل کمک‌آموزشی و حتا به‌کارگیری رنگ‌های متنوع در لباس‌های شاگردان منجر به یادگیری آنان شده و با جلوگیری از کسالت و خسته‌گی آنان در محیط مکتب، باعث ایجاد یادگیری عمیق و ثمربخش در آنان می‌شود. مطالعات نشان داده است که رنگ‌ها بر روی فشار خون، ضربان قلب، دمای بدن، تنفس و فعالیت‌های مغز نیز تأثیر می‌گذارند؛ هم‌چنین ثابت شده است که بهره‌گیری از رنگ‌ها در آموزش کودکان و حتا بزرگسالان

ليکوال: مفتي وقايت الله (وقار)

پټې ښېگڼې

د نن زمانې د ښکې او بزرگۍ په وړاندې تر ټولو لوی خنډ د ننۍ نړۍ کليوال حيثيت او ټولنيزې رسنۍ دي، که څه هم چې دا له يوه لوري د خير سبب کېدای شي؛ خو په خواشينۍ سره چې اوس ترې فتنه جوړه شوې ده. خلک د رياء، نوم او شهرت تنده اړو مرو په خپل وجود کې لري او بيا چې د نن ټولنيزې رسنۍ ورسره ملگرې شي؛ نو د انسان ټول ښک اعمال داسې لولپه کولی شي چې کېدای شي مونږ به ورته ډېر کله متوجه هم نه يو. نن د ښکې ډېر مخکښان د نوم، شهرت او رياء رنځ وخورل او ټول اعمال ېې ورته بې گټې کړل، دا د نن ځانگړتيا ده، که نه مونږ يو وخت کې داسې وو چې خپل لوی اعمال به مو پټول او هڅه به مو نه کوله چې زمونږ په ښکيو اعمالو دې څوک خبر شي، لکه څنگه چې مو گناه پټه وه، دغسې مو د

ثواب کارونه هم پټ ترسره کول او تر خپلې وسې مو هڅه کوله چې څوک راباندې خبر نه شي. هغه اوه کسان چې د قيامت په ورځ به د عرش تر يوازنی سيوري لاندې وي، د هغوی په ډله کې هغه کس هم ياد شوی چې ښکې پټه کوي، هلته راغلی: .. وَرَجُلٌ تَصَدَّقَ بِصَدَقَةٍ اَخْفَاهَا، لَا تَعْلَمُ شِمَالَهُ مَا تُنْفِقُ يَمِينَهُ (مسند احمد)

او بل هغه کس دی چې يوه صدقه کوي؛ نو دومره ېې پټه کړي چې چې چپ لاس ېې په دې پوه نه شي چې ښې لاس څه ورکړي دي. امام نووي رحمه الله فرمايي: دلته چې کوم تعبير کارول شوی، دا يوازې د صدقې د زياتې پټې ورکونې په موخه دی، ځينې په دې اند دي چې دلته د چپ او ښې لاس کسان مراد دي، يعنې د څنگ ملگرې بايد خبر نه شي؛ خو

علامه صابوني رحمه الله تر دغه ايت لاندې ليکي: دلته د صدقې په پته اداء کولو ته ترغيب راغلی دی (صفوة التفاسير)

علمائ کرامو رحمهم الله د نېکۍ د پتوالي سرپېره د زهد او بزرگۍ په پتوالي هم ټينگار کړی، مشهوره مقوله ده چې: أفضل الزهد إخفاء الزهد.

تر ټولو غوره زهد دادی چې خپل زهد له خلکو پټ کړي.

د عمر فاروق رضي الله عنه په اړه راځي چې يو ځل نبوي مسجد ته راووت؛ نو معاذ بن جبل رضي الله عنه ېې د رسول الله صلى الله عليه وسلم له قبر سره وليد چې ژړل ېې، ورته وېې ويل: ولې ژړاې؟ هغه ورته کړه: ددې قبر د خاوند يوه وينا مې اورېدلې هغه مې ژړوي، حضرت عمر رضي الله عنه ورته وفرمايل: کومه وينا؟ معاذ رضي الله عنه ځواب ورکړ، ده فرمايلي وه:

«إِنَّ يَسِيرَ الرِّبَاءِ شَرُّهُ، وَإِنَّ مِنْ عَادَى لِلَّهِ وَلِيًّا فَقَدْ بَارَزَ اللَّهَ بِالْمَحَارَبَةِ إِنَّ اللَّهَ يَحِبُّ الْأَبْرَارَ الْأَنْقِيَاءَ الْأَخْفِيَاءَ الَّذِينَ إِذَا غَابُوا لَمْ يُفْتَقَدُوا وَإِنْ حَضَرُوا لَمْ يُدْعَوْا وَلَمْ يُعْرَفُوا قُلُوبُهُمْ مَصَابِيحُ الْهَدَىٰ يَخْرُجُونَ مِنْ كُلِّ غَيْرَاءٍ مَظْلَمَةٍ» رواه ابن ماجه

لومړنی قول غوره دی. (د مسلم شريف شرح)

د علمائ کرامو نظر بيا دادی چې د فرضي عباداتو په اړه اصل دادی چې دا بايد د خلکو په مخ کې وشي، ځکه چې د خلکو له تهمت څخه به بنده وژغورل شي، بيا به خلک فکر کوي چې دی هيڅ نېک عمل نه کوي او د نفلي عباداتو په اړه اصل دادی چې دا بايد له خلکو نه پټ وشي ځکه چې د رياء وېره پکې راتلی شي، البته که په کوم ځای کې څه ځانگړی مصلحت لکه: د نورو تېزول او... هدف وي، بيا دا هم د خلکو په مخ کې کوی شي.

د صدقو په اړه چې د نېکو اعمالو په لړ کې راځي، الله تعالی فرمايي:

إِنْ تُبْدُوا الصَّدَقَاتِ فَنِعْمًا هِيَ وَإِنْ تُخْفُوهَا وَتُؤْتُوهَا الْفُقَرَاءَ فَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ وَيُكَفِّرُ عَنْكُمْ مِنْ سَيِّئَاتِكُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ. البقرة: ۲۷۱

که تاسو صدقې په ښکاره ورکوئ؛ نو دا ښه کار دی او که پټې ېې وړلو ته سپارئ؛ نو دا ستاسو لپاره غوره دی، ستاسو گناهونه به الله تعالی معاف کړي، الله تعالی خو ستاسو په عملونو خبردار دی.

يعقوب المكفوف رحمه الله فرمايي: «الْمُخْلِصُ مَنْ يَكْتُمُ حَسَنَاتِهِ كَمَا يَكْتُمُ سَيِّئَاتِهِ» (احياء علوم الدين)

حقيقي مخلص هغه دی چې خپلې نېکۍ داسې پټې کړي، لکه څنگه چې خپلې بدۍ پټوي.

مونږ بايد ددغه کرښو په لوستو او ددغه بېلابېلو اقوالو او نصوصو په لوستنه په دې اړه د خپل کمي جبره وکړو، مونږ خو د قوي مسلمانۍ دعوي کوو، مگر دېته مو پام نه دی چې دغه مسلمانۍ مو په واقعي معنی قوي ده او که نه؟ آیا يوازې د خلکو په مخ کې مسلمانان يو او که نه تر پردې شاته مو هم د مسلمانۍ قوت هماغسې دی؟!

دا هغه سوال دی چې ټول ورته بې ځوابه يو او حقيقت دادی چې مونږ اوس د مسلمانۍ په يوه داسې عصر کې يو چې که د خلکو په مخ کې دې څه وکړل، مسلمانې بې گنې او که د خلکو نه پټ دې کوم نېک اعمال وکړل؛ نو نه بې کوونکي او نه بې نور خلک درته د ثواب په خاطر گنې.

لږه رياء هم شرک ده، چا چې د الله تعالى له دوستانو سره دښمني وکړه؛ نو له الله تعالى سره بې جگره پيل کړه، يقينا الله تعالى پټ متقيان خوش گڼي، هغوی چې کله په مجلس کې نه وي؛ نو د غيابت احساس بې نه کېږي، کله چې موجود وي؛ نو نه رابلل کېږي او نه پېژندل کېږي، د دوی زړونه د هدايت څراغونه دي او له هر مسؤليت او هرې فتنې څخه هسکه غړی ووځي.

رسول الله صلى الله عليه وسلم خپل امتيان پټو ښېگڼو ته متوجه کړي دي، فرمايي: «مَنْ اسْتَطَاعَ مِنْكُمْ أَنْ تَكُونَ لَهُ خَيْرٌ مِنْ عَمَلِ صَالِحٍ فَلْيَفْعَلْ» (صحيح البخاري)

په تاسو کې چې څوک ددې وس لري چې څه پټ نېک عمل ولري؛ نو داسې دې وکړي.

دلته پېغمبر صلى الله عليه وسلم خپل امت دېته هڅولی چې هغوی بايد د خلکو له سترگو پټ اعمال ولري او دا ځکه چې د انسان هغه اعمال چې خلک بې ویني، کېدای شي د فتنې ښکار شي، مگر پټ اعمال بې تر ډېره پورې خصوصاً له رياء او شهرت څخه خوندي کېدای شي.

چگونه می توان خلاقیت را در شاگردان به وجود آورد تانسلی متفکر و خلاق پرورش یابد؟

حکیده

روشنگری استعدادها، یادگیری، نوآوری در پرتو خلاقیت، بالای روحیه و پیشرفت شاگردان تاثیر بسزای دارد و جسارت نشان دادن آنان در مکاتب، مدارس، صنوف درسی، محیط، ماحول، اجتماع، ذکاوت و هوش شان را فعال نگه می دارد که سبب رشد در تمام عرصه های آموزشی آن ها می شود و هر گونه حرکت مثبت و مهارت که در مکاتب، مدارس و صنوف درسی از خود نشان دهند سبب رشد استعداد و خلاقیت در شاگردان می شود. با وجود که یادگیری ارتباطی پیچیده و مستحکم در تعلیم و تربیه دارد، بسیار شنیده ایم که کودکان به دلیل اضطراب به مکتب یا مدرسه نمی روند، یا در امتحان باعث افت درسی آن ها شده و یا ترس اجتماعی به کناره گیری آنان انجامیده است، کم نیستند شاگردانی که حتی یک کلمه سر صنف حرف نمی زنند و یا در یک بازی دسته جمعی شرکت نمی کنند، اگر به همه این رفتارها توجه کنیم ریشه ای از کم علاقه گی در آن ها می بینیم و درمان آن را هم پیدا کرده می توانیم تا اطفال خلاق و متفکر به وجود آید. در مورد هر فردی سطح مطلوب از زمانی به زمان دیگر و از موقعیتی به موقعیت دیگر تغییر می یابد، این تفاوت ناشی از تجارب قبلی یادگیری است که می تواند فرد را به مقدار زیاد یا کم حساس کند.

هدف

ایجاد خلاقیت، نوآوری و تفکر انتقادی در شاگردان

واژه های کلیدی

تعلیم، شاگردان، خلاقیت، تفاوت های روانی و جسمانی، تصمیم گیری و یادگیری.

را به هر دو طرف منتقل می‌کند. روش‌های که اغلب معلمان برای برقراری رابطه میان خانه و مکتب اتخاذ می‌کنند، ارائه گزارش‌های هفته وار از عملکرد و پیشرفت کودک در مکتب و وظایف درسی‌اش است. مدیر مکتب نیز برای برقراری ارتباط با اولیای شاگردها از روش‌هایی مانند: ترتیب دادن جلسات ماهانه، تشویق اولیا برای سهل و آسان با مسئولان مکتب و در صورت نیاز ملاقات‌های خصوصی با اولیا استفاده می‌کند. هم‌چنین سایر کارکنان مکتب که مسئولیت نظارت و رسیدگی به نظم و صحت شاگردان را به عهده دارند، می‌توانند با ایجاد محیط سالم و آموزنده، نامیدن شاگردان با اسم، ایجاد ارتباط و دوستی با آن‌ها، مانند: جعبه اعلانات را دیده‌ای؟ ... یا، کتابخانه، کتابهای جدید آورده است، دوست داری آن‌ها را ببینی؟ و غیره)، سعی کنند روحیه همکاری و تعاون و ارزش‌های گروهی را در آن‌ها تقویت کنند. تمامی شاگردان نسبت به پیشرفت‌های شان در درس‌ها و فعالیت‌های صنفی کنجکاو و علاقه‌مندند و دوست دارند بدانند که آیا توانسته‌اند با موفقیت به اهدافشان رسیده‌اند؟ علاقه شاگردان ناشی از تمایل آن‌ها به توانایی‌ها و استعدادها و وجودی‌شان است. در مورد آن گروه از شاگردانی که بیش از حد به والدین خود متکی هستند یا به طور کلی انگیزه و علاقه برای پذیرش مسئولیت و انجام وظایف شان را ندارند، شاگردان و معلمان می‌توانند با تشویق و تقویت انگیزه‌های آن‌ها برای تداوم تلاش‌های شان، به آنان کمک کنند تا نسبت

در این مقاله تلاش به خرج داده شد تا علمی‌تر و زیاده‌تر مسایل مهم تعلیمی و تربیتی و به دردمخوردن در آن‌ها جابجا شده تا علاقمندان مطالعه بتوانند در رابطه به خلاقیت شاگردان معلومات مفید و ارزنده حاصل کنند.

طوری‌که به همه معلوم است یکی از اساسی‌ترین ویژگی‌های فرد احساس‌نیک به آموزش و تربیه سالم خانواده است. زمانی که شاگرد نسبت به مکتب، صنف و دوستانش احساس خوب داشته باشد، در حقیقت خود را با آن‌ها هماهنگ و سازگار ساخته و حس اعتماد و اطمینان قلبی پیدا می‌کند. شاگرد می‌تواند با این پشتوانه مثبت فکری مسائل و مشکلات گوناگون خود را بیان کند و از طریق ایجاد روابط سالم بین فردی در صدد حل آن‌ها برآید. مطالعات نشان می‌دهند هر چه روابط شاگردان دوران ابتدایی صمیمی‌تر و دوستانه باشد، در سالهای بعدی تحصیل، مشکلات رفتاری کم‌تری از خود نشان می‌دهد. اولین و مستحکم‌ترین روابط اجتماعی کودکان، رابطه آن‌ها با والدین و مربیان و معلمان دوره ابتدایی مکتب است که می‌تواند حس وابستگی و ارتباط با مکتب را در آنان تحکیم بخشد. داشتن رابطه نزدیک با معلمان سالهای اول تعلیمی نقش مهم و برجسته در ایجاد تعلق و وابستگی کودک نسبت به مکتب- محیطی که چند سال در آن رشد می‌یابد- دارد. هنگامی که کودک احساس خوب و خوشایندی نسبت به پدر و مادر از سوی دیگر معلم و مربی خود دارد، این احساس رضایت و خوشنودی

مءءهى نمى ؤءء. ءلكه ءر ؤءونءى روابء او ءا اءراء ءىءر هم ءاءىر مى ءءاءر.

ءبان موزوءاء

ءءلاءىء: Creativity) ءرءىبى از ءو مءنى اءءءاف و اءءراء به وءوء آمده و فرءء ءءلاق پس از ءءاف يك ءءءءه مءءول اءءام به اءءراء آن مى ءءء.

از آنءا ءه ءر اىن مءاله ؤءونءه مى ؤوان ءءلاءىء را ءر ؤاءرءان به وءوء آورد؟ ءصوء مى ؤوء ءا ؤاءرءان ءىزهوش ءا ؤوءه به وىءءى ها و ءفاوء هاىى ءه ءر ءعضى از زمىنه هاى ءرسى ءا ؤاءرءان عاءى ءارءء ءرآن ؤءءم ءا ءىنم ءه اىا از نظر وءوء و مىزان آن ءر ءاءءىرى ءر ءو ءرءه ؤاءرءان ءىزهوش و عاءى ءر ءوره مءوسءه ءفاوء مءنا ءارى وءوء ءارء؟ لءا اىن سءوالاء مءنظر اسء: اىا ءر ءىن ؤاءرءان ءءه هاى ءىزهوش و عاءى ءر مءءع مءوسءه ءفاوء مءنا ءارى وءوء ءارء؟ اىا ءىن ؤاءرءان ءءه هاى عاءى و ءىزهوش ءر ءوره هاى مءءءل ءءصىلى (ءوره مءوسءه) ءفاوء مءنا ءارى وءوء ءارء؟ ءر ءل ءءءه مى ؤوانم ؤاءرء ءىزهوش و ءم هوش ءسءه ءى به اسءءءاء، ؤواناىى، عهء، علاءه، صءاوءء، راسءى، ءانءاءه، مءىء، مءءب، ؤاءرء، همصنفى، ءوسء ءوب و مءلم ءارء. ؤورى ءه همه مى ءانىم ءرفه مءلمى يك ءرفه ؤوفا و ؤرمءءء اسء، سرامىه ءءارى زمان ءراى ءءرانءن ءوره هاى مءفاوء ءعلىمى راه ؤسار ءوبى ءراى همءا ء ؤءن ءا ءءءءاء ءءءءء ءر ءءءء و روش هاى مءءبء ءا صنفا ءراى يك مءلم ءءلاق اسء. ءا ارءءاى مءاءم ؤىءه ها و ءء مشى هاى ءعلىمى اىن ءار مى ؤوانء به مءلم ءمء ءءء ءا همىءه

به ؤىءرفء ءوء ءر مءءب و رسىءن به مؤفءىءهاى ءءصىلى علاءه مءء و ءءءءا و ءاشءنء. ءءىن مءظور مى ؤوانءنء، اءءءا به ءوءء ءمء ءءءء ءا هءءى ءراى ءوءءش مءءء ساءء، مائءنء: مءالعه و ءوانءن رءان ءر. سءس به او فاء ءءءنء ءه ؤءونءه ؤىءه ءسءءاىى به آن هءء را ؤىءا ءءن (ءراى مءال: ۱۰ ءءىقه مءالعه، هر ؤب ؤءل از ءواب). وسىله اى ءراى سءءءش ءوء اءءاع ءءء، مائءنء مءالعه ءءابى ءه ؤءرى ءءوار اسء. مهلء مءىنى ءراى رسىءن به هءء نهائى اش ءر نظر ءءىءرء. هرءءنء اسءءفاءه از اىن ؤىءه ؤءرى زمان مى ءرء، ولى مى ؤوانء ؤىءه ءءل مءءله را به ءءه ها ءىاموزء. هءء از اىن اموزش آن اسء ءه ؤاءرء ءءوانء مءءلى را ءءءءىص ءهء و ءا ءر نظر ءرفءن ءءاىء و ؤىامءهاى اءءمءالى، روش ءءل مءءل را ؤىءا ءءنء. ءر ءاءءىرى هاى ءلامى نوءوانان ءواب هاى نامرءوء و نامفهوم مى ءهءنء و هر ؤءر مءلء مءورء ءاءءىرى ءءوارءر ءاشء اىن نوء ءواباء ؤءء زىاءءرء مىءءاهء ءاشء. ءاه ءءى صءاء و ءءلم او را نىز ءءء ءاءىر ؤرار مى ءهء ءءىهى اسء ءه ءم ءراءى ءر نوءوانان مزاءءمء ءىءءرى اىءاء ءءاهء ءرء(عظىمى - ۱۳۶۳).

اساساً ءانءواءه، مءءب، مءءءوا ءرسى، مءىء مءءاب عامل مهم ءر ءرء و ؤهءور اءءلالاء رءءارى ءر اءراء مءءسوب مى ؤءنء. مءىء ءءءءى، ؤررر رءءار اءراءىان، ءصوءرءهاىى را ءر ءهءن نوءوان به ءا مى ءءاءرء، ءه مءمءن اسء اءراء مءلءوب و ناممءلءوب آن ءر ءمام مءء ءءءءى ءاقى ءمانء و ءءاىء آن هم ءنها به ءوء فرء

اندازه کافی باز گذاشته شود. ساختار نظام تعلیمی نباید معلم را محدود به ارائه درس کند. بلکه امکانات مناسبی به منظور تعلیم خلاقیت های کودکانه ارائه شود و معلم اجازه مانور داشته باشد تا به منظور تعلیم خلاقیت، از حداقل زمان، حداکثر استفاده را ببرد. در این زمینه، فعالیت های فوق برنامه از اهمیت بسزایی برخوردار است. معلم، شاگرد و پلان درسی عواملی هستند که باید با یک دیگر ارتباط داشته باشند؛ چون تعامل بین آن ها موجب رشد خلاقیت کودکان می شود. روش بارش مغزی یعنی این که معلم سوالی را مطرح می کند و به شاگردان اجازه می دهد تا همه نظرهایی را که به ذهن شان می آید، بیان کنند (درست یا غلط). نظرهای آن ها به هیچ وجه مورد ارزیابی قرار نمی گیرد. در نهایت، پاسخ های آن ها که روی برگه نوشته شده، جمع آوری می شود. معلم با مقایسه تمام راه حل ها، بهترین پاسخ را بر می گزیند و از این طریق، ذهن به سمت سیال شدن سوق داده می شود. به ندرت اتفاق می افتد که در خلال دوره نوجوانی، بحران ها مشاهده نگردد. گاهی این بحران ها به طور ناگهانی و زمانی به صورت تدریجی ظاهر می شود، گاهی هفته ها طول می کشد و زمانی بالعکس فقط در خلال چند ساعت پایان می پذیرد. اما صرف نظر از چگونگی بروز، شدت و مدت آن، یک احساس بنیادی است که کمتر نوجوانی با آن بیگانه است. (دادستان، ۱۳۷۰).

اضطراب به میزان کم غالباً اثرات سازنده ای دارد و به عنوان محرکی برای خلاقیت

به روز باشد. یک معلم منحصر به فرد یک صنف درسی منحصر به فرد دارد. معلم همیشه با خود یک هدف و ویژگی های خاصی دارد؛ مانند: اخلاق حمیده، با تجربه، مسلکی، حاکم بالای رشته تحصیلی، موضوع درسی و شاگرد شناس باشد. شاگردان تیزهوش، کم ذهن، با استعداد، کم استعداد، شاگردان که از لحاظ دید ضعیف و کم شنواء هستند، در انتخاب میز و چوکی شاگردان قد کوتاه، متوسط و بلند، کاملاً دقیق باشد. چون این همه در آموزش و یادگیری شاگردان خلاق و متفکر تاثیر مثبت و خوب دارد. معلم می تواند با ترکیب روش های مختلف جدید و بعضی روش های سنتی یک شیوه تدریس عالی و کارآمد برای خود داشته باشد. در آموزش یکی از بهترین روش های تدریس در عصر حاضر، استفاده از بازی در آموزش است. شما می توانید با ترکیب عناصر بازی با تدریس خود صنف گیمیفای شده بسازید تا بتوانید صنف با بهترین بازدهی داشته باشید. شما می توانید از مزایای منحصر به فرد تعلیم با بازی استفاده کنید و شاگردان خود را به بالاترین سطح پتانسیل خود در یادگیری برسانید. بهترین روش تدریس برای شاگردان ابتدایی، روش های تعلیم خلاقیت در صنف های درسی خصوصی و گروهی، روش بارش مغزی و روش بدیعه پردازی است. با توجه به محدودیت زمانی در تعلیم و تربیه، مساله مهم این است که معلم باید چه زمینه هایی را به منظور تعلیم خلاقیت کودک فراهم کند. با توجه به این امر، به نظر می رسد در سیستم تعلیمی، باید دست معلم به

مورد بررسی قرار می دهد. در این مقاله خلاقیت و روش های تدریس خلاقانه تعریف و تشریح شده است. هم چنین ضرورت پرورش خلاقیت در شاگردان، عوامل موثر در خلاقیت، موانع خلاقیت و ویژگی های شاگرد خلاق بیان شده است. آموزش خلاقیت یادگیرندگان یکی از مهم ترین اهداف دست اندرکاران تعلیم و تربیه است. یافته های این مقاله نشان می دهد که تحقیق، بستری مناسب برای تقویت و گسترش روحیه ابتکار، نوآوری و خلاقیت است. معلم به عنوان ایجاد کننده شرایط یادگیری به شاگردان می تواند از طریق نوگرایی، انعطاف پذیری، عدم اجبار شاگردان به حفظ و انباشت ذهنی، شوخ طبعی. پرهیز از راهبردها و روش های قالبی آموزش، زمینه سازی برای ابراز وجود شاگردان و افزایش اعتماد به نفس در آنان، تحریک حس کنجکاوی فراگیران و بالاخره توأم ساختن تعلیم و تربیه به آموزش خلاق و تعلیم خلاقیت در کودکان و نوجوانان پیردازد.

آمریکا؛ روش تدریس مبتنی بر نیازهای شاگرد

وقتی ۲۵ سال پیش جو فادری کار تدریس را شروع کرد، متوجه شد که شاگردان به درس او توجه نمی کنند. اما او به جای این که ناامید شود، روش تدریس را کاملاً نو کرد و از موسیقی و رسانه های مختلف استفاده کرد. فادری که در مدرسه ای در شهر کوچک افینگهام در ایالات ایلینوی آمریکا تدریس می کند به شاگردانش می گوید رؤیاهای بزرگ داشته باشند و شکست های شان را بخشی از جریان شگوفایی خلاقیت

حل مسائل و فعالیت موثر می باشد. اضطراب در نوجوانی علل مختلفی دارد، گاهی ناشی از رفتار غلط والدین و در اثر شکست های مکرری است که برای فرد پیش آمده و یا در اثر سرزنش و تحقیر و یا در اثر برداشت غلط و تعبیر و تفسیرهای نادرستی می باشد که نوجوان از خود دارد در تحقیقی که تحت عنوان شناسایی و تنوع و فراوانی ناهنجاری های شاگردان کشور ایران در سال (۷۰ - ۷۱) توسط سازمان مشاوره و تحقیق وزارت تعلیم و تربیه آن کشور از میان انواع اختلافات رفتاری در میان شاگردان استادان ولایت اصفهان، یک نوع اختلال، اضطراب، است. بسیاری از مباحث که در دوران تحصیل و در قالب کتاب های درسی آموزش داده می شود؛ دیگر هرگز مجالی برای طرح نمی یابند و اگر مفاهیم به خوبی به شاگرد منتقل نگردد در به یاد سپاری و به یادآوری آموخته ها دچار مشکل می شود، معمولاً در تدریس حداقل سه ویژگی برشمرده می شود:

- ۱- وجود تعامل بین معلم و یادگیرنده (نه یک جریان یک طرفه که در آن تنها معلم گوینده و شاگردان شنونده ی محض باشند)؛
- ۲- وجود اهداف از قبل تعیین شده که معلم بدانند به چه هدفی این فعالیت ها را انجام دهد؛
- ۳- ایجاد فرصت و فضای مناسب برای یادگیری تا یادگیرنده بتواند در بهترین زمان و فضای ممکن موضوع را فرا بگیرد. در این مقاله شیوه های تدریس خلاقیت آفرین را با روش کیفی و روش تحلیلی- توصیفی

در صنف بیان می کند و شاگردان در این میان واکنش چندانی از خود نشان نمی دهند. به عبارت دیگر کودک برای مکتب است نه مکتب برای کودک. تدریس سنتی تنها وظیفه خود را این می داند که حافظه کودک را از معلومات انباشته سازد، آنرا به زیور علم بیاراید و با افکار بزرگ زینت بخشد. روش های دیگر وجود دارد که در آن ها برخلاف روش تدریس غیر فعال، شاگردان بیشتر فعالیت دارند و قسمت اعظم کار تعلیم و تدریس به عهده شاگردان می باشد. در واقعیت یک تعامل دو طرفه بین شاگردان و معلم و شاگردان با یک دیگر وجود دارد. در این روش پیشنهاد می کنند که از وسعت برنامه کاسته شود. کیفیت برنامه مورد اهمیت باشد زیرا ثابت شده است معارف که طی تفحصات و تحقیقاتی آزادانه مشخص بدست می آید بهتر در ذهن باقی می ماند و به شاگرد فرصت می دهد به کسب روش هایی نایل آید که در تمام دوره زندگی مورد استفاده قرار گیرد و بطور مداوم دامنه کنجکاوی او را توسعه می دهد و شاگرد یاد می گیرد چگونه عقل خود را شخصاً به کار اندازد و بدین ترتیب آزادانه مفاهیم و تصورات خود را بنا می کند.

علاقه به تدریس و موفقیت در تدریس خصوصی و گروهی

در این مقاله سعی شده در رابطه به ویژگی های تدریس موفق، راهکارهای تدریس موفق در ابتدایی و یا هر مقطع دیگری توضیح داده شده است. برای نتیجه گرفتن از کار تدریس باید در مرحله اول به این کار علاقه داشته باشید. اساتیدی که به درس

شان بدانند. سال ها پیش نزدیک بود فادری کار آموزش را رها کند چون نمی توانست شاگردانش را به درس دستور زبان علاقمند کند و در آن زمان به خود او چیزی الهام شد. وی می گوید: «اول از همه فهمیدم مشکل، خود من هستم و باید از همین امروز این مشکل را برطرف کنم به این صورت که دنبال چیزهایی بگردم که شاگرد را با دنیای واقعی مرتبط کند. بعد خود شاگرد به من کمک می کند که چنین پروژه هایی را پیدا کنم.» فادری کار را با موسیقی شروع کرد و از شاگردان خواست که بر اساس شعرهای کلاسیک ترانه بسرایند. امروز او در صنف هایش هنر، چاپ سه بعدی، نویسندگی، نمایش و مهندسی هم درس می دهد و شاگردان آزادند هر چه دوست دارند خلق کنند. وی می گوید: «شاگرد برای این که در زندگی موفق باشد باید یاد بگیرد که چگونه پروژه ای را اداره کند، چگونه با دیگران همکاری کند، چگونه با انتقاد سازنده و حتی انتقاد مخرب روبرو شود. متأسفانه به بسیاری از شاگردان چنین آموزش هایی داده نمی شود».

بهترین و موثرترین راهکارها و روش های تدریس موفق، خلاق و جذاب

چگونه یک معلم خوب باشیم تا صنف جذابتری داشته باشیم؟

روش تدریس را می توان به دو گروه عمده تقسیم کرد: روش های تدریس فعال و روش های تدریس غیر فعال. در روش تدریس غیر فعال، فقط معلم نقش فعالی را در جریان تدریس به عهده دارد و مطالبی را که از قبل تعیین شده است به طور شفاهی

تدریس می کنید و با توجه به سن مخاطب اطلاعات جذب کنید. مهد کودک: مجذوب رنگ های پرتراوت و فونت های بزرگ می شود. ابتدایی: از منحنی یادگیری نشان می دهد که چگونه تجربه و تمرین، یادگیری را افزایش می دهد

منحنی یادگیری استفاده کنید، ۵۰ در صد اطلاعات به صورت متنی و ۵۰ در صد باقی را به روش تصویری یاد دهید. متوسطه: آن ها می دانند که شما چه می گوئید اما خیلی موارد وجود دارد که آن ها از آن اطلاع ندارند. به آن ها اشاره کنید. سبک هر شاگرد را بررسی کنید. بر این اساس اطلاعات خودتان را تهیه کنید. شما باید همیشه خیلی باهوش تر از آن ها باشید. بزرگ سالان: آموزش بزرگ سالان برای بعضی خیلی سخت و برای برخی بسیار دلنشین و جذاب، باید بسیار به روز باشید و بر محتوایی که می گوئید تسلط کامل داشته باشید. چون معمولاً در صنف بزرگ سالان از شما سوالات سخت می پرسند. شرایط و ویژگی های یک تدریس اثر بخش و راهکارهای کاربردی اجرای آن ها

انواع روش های تدریس

- روش حفظ و تکرار: روش حفظ و تکرار یکی از قدیمی ترین روش های آموزش است که در مکاتب به کار می رود. شیوه انجام این تدریس از نام آن پیدا است.
- روش تدریس سخنرانی: روش سخنرانی در نظام های آموزشی سابقه ای طولانی دارد. رایج مفاهیم از طرف معلم به صورت شفاهی و یادگیری آن ها از طریق گوش دادن و یادداشت برداری توسط شاگرد

تدریسی خودشان علاقه دارند خیلی سریع پیشرفت خواهند کرد. اگر شما با علاقه کار تدریس را انجام دهید مهم ترین و بهترین شاخص های تدریس موفق را دارید. وقتی یک معلم در صنف گروهی مکتب و پوهنتون با علاقه تدریس می کند روش تدریس جذاب را هم دارد. در ضمن، روش تدریس معلم ریاضی با معلم فیزیک متفاوت است. فیزیک باید مفهومی تدریس شود و مثال های عملی و واقعی باید زده شود. معلم زبان انگلیسی و معلم مضمون کیمیا هم روش های تدریس متفاوتی دارند. استادی که از کار خودش لذت می برد در حقیقت بهترین تکنیک های تدریس را دارد. نکته دیگری که برای روش تدریس خوب باید مدنظر داشته باشید این است که صنف را دو طرفه برگزار نمایید. از شاگردهای خودتان نظر خواهی کنید و آن ها را در بحث مشارکت دهید. باید شاگردهای خودتان را با بحث درگیر نمایید. سوال پرسید و مثال های زیادی استفاده کنید. برای بسیاری از دروس بهترین روش یاد دادن و آموزش دادن مثال آوردن است. زیاد مثال بیاورید، شاگردان و محصلان با مثال زدن بسیار بهتر درس را یاد می گیرند. دقت کنید که روش های جدید برای تدریس وجود دارد که بر مبنای افزایش مشارکت و فعالیت شاگردها است. سعی کنید این روش های جدید و خلاقانه را خوب یاد بگیرید تا در کار خودتان موفق باشید و شاگردهای موفق و راضی داشته باشید.

چگونگی داشتن یک تدریس موفق و عالی

بدانید که مخاطبان به چه چیزی احتیاج دارند، به یاد داشته باشید در چه مقطعی

قبل از وارد شدن به بحث، تعریف تدریس را از نظر لانجرن می آوریم؛ «تدریس جریان پیچیده و از قبل برنامه ریزی شده ای است که توسط معلم در صنف اجراء می شود و هدف عمده اش ایجاد درگیری و تعامل عینی و ذهنی یاد گیرنده با مطالب یاد گرفتنی می باشد». از نظر کومیز عوامل درون مکتبی موثر در تدریس عبارتند از:

- ۱ - اهداف آموزش، ۲ - برنامه های درسی،
- ۳ - معلمان، ۴ - روش های تدریس، ۵ - تکنالوژی آموزشی.

یادگیری شاگردان در مکاتب به عوامل بسیار زیادی از جمله: «سوابق خانوادگی - انگیزه شاگردان از تحصیل - پلان درسی - زمان اختصاص یافته به آموزش و تمرین - توانایی مدیران در اداره صنف - موقعیت و تحصیلات مدیران و رفتار آنان در صنف بستگی دارد» از جمله عواملی که می تواند در بهبود کیفیت تدریس موثر واقع شود عبارتند از:

- ۱ - شناخت شاگردان و صمیمی بودن با آن ها (سوابق خانوادگی، شخصی، مرضی، ذهنی و.....)؛
- ۲ - ایجاد انگیزه و تشویق شاگردان؛
- ۳ - مشارکت شاگردان در جریان یادگیری (به تفکر واداشتن شاگردان و ایجاد مساله برای آن ها)؛
- ۴ - به کاربردن شیوه های مناسب تدریس؛
- ۵ - مراعات اصول ارایه مطالب؛
- ۶ - برقراری نظم و انضباط در صنف؛
- ۷ - استفاده و امکانات کمک آموزشی؛
- ۸ - ایجاد شرایط فیزیکی مناسب در صنف؛
- ۹ - ارزشیابی مستمر شاگردان.

اساس این آموزش را تشکیل می دهد. در این روش، یک نوع انتقال یادگیری و روابط ذهنی بین معلم و فراگیر ایجاد می شود و تمام عوامل تحت کنترل معلم قرار دارد و انتقال پیام یک جریان فکری یک طرفه و از سمت معلم به شاگرد است.

- روش پرسش و پاسخ: پرسش و پاسخ روشی است که معلم به وسیله آن، فراگیر را به تفکر در باره مفهومی جدید. یا بیان مطلبی تشویق می کند. در این روش، فراگیران از معلوم به مجهول حرکت می کنند این روش را روش سقراطی نیز می گویند.

- روش تدریس نمایشی: روش تدریس نمایشی بر مشاهده و دیدن استوار است. شاید این روشی است که بشر به کار برده است و در صورت نداشتن امکانات کافی، شاید مناسب ترین روش برای آموختن مهارت ها باشد.

تعاملی تدریس کنید: تدریس تعاملی آن است که دربردارنده و مشوق مشارکت شاگردان باشد. استفاده از تکنیک هایی است که همه شاگردان را به سهیم بودن (در فعالیت های صنفی) تشویق نماید و در بهبود حفظ و یادگیری مطالب ارایه شده در طول تدریس به شاگردان کمک کند. ستراتیژی هایی مانند: (فکر کردن، کار گروهی، اشتراک گذاری) هستند که به موجب آن شاگردان در ابتدا در باره یک مساله به تنهایی فکر می کنند. سپس باهم صنفی خود و در نهایت با یک گروه یا همه صنف مساله را به اشتراک می گذارند، که در راستای تشویق به مشارکت و یادگیری فعال بسیار خوب است. عوامل موثر در بهبود کیفیت تدریس:

مستقيم د جنت پر لور!

فرمايي: **إِنَّمَا يُوفَى الصَّابِرُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ**.. {الزمر ۱۰}

ژباړه: صابران به خپل بې حساب به اجر او بدله ترلاسه کړي.

سیدنا رضوان به ترې وپوښتي، تاسو څه ډول صبر کړی وو؟

په ځواب کې به یې ووايي: مور داسې ژوند کاو چې کله به مور ته غم او خپکان رسېده تحمل به مو کاوه، که گناه به مو کوله له الله تعالی به مو بښنه غوښته، خو کله به چې په امتحان او ابتلاء کې واقع کېدو، بیا مو هم صبر کاوه او کله به چې مور ته نعمت رسېده، د الله تعالی شکر به مو ادا کاوه، نو بیا الله تعالی جل جلاله مور ته داسې وفرمایيل: «ادْخُلُوا الْجَنَّةَ لَا خَوْفٌ عَلَيْكُمْ وَلَا أَنْتُمْ تَحْزَنُونَ». اعراف، ۹

ژباړه: نوځئ جنت ته، نه به درباندي وېره وي او نه کړاو.

آیا پوهېږئ؟ چې د قیامت په ورځ به یوه ډله خلک د قبرونو څخه له راپورته کېدو سره سم، پرته له حساب او کتاب مستقیم جنت ته ځي؟ آن د قیامت د ورځې په سختی او وېرې به هم نه پوهېږي!

د قیامت په ورځ به یوه ډله خلک له خپلو قبرونو راپورته شي او مستقیم به د جنت پر لور روان وي، د جنت دروازه بان سیدنا رضوان به هغوی ته په خطاب کې داسې ووايي: چېرته ځئ؟ تاسو ته عمل نامې نه دي درکړل شوې، تراوسه مو اعمال نه دي تلل شوي، څرنگه جنت ته دننه کېږئ؟

دوی به یې په ځواب کې ووايي: اې رضوانه! مور د میزان (تلې)، حساب او کتاب ته صبر نه کوو، تا قرآن کریم نه دی ویلی؟ سیدنا رضوان به ورته ووايي: د قرآن کریم کومه برخه ولولم؟ ورته وېه وایي: د الله جل جلاله دا خبره چې

نظريه بحران هاى بين المللى

بقيه گذشته

مديريت بحران هاى بين المللى

بازيگران جهان سياست در مواجهه با بحران هاى بين المللى تا كنون از شيوه ها و الگو هاى مختلف براى مديريت بحران ها استفاده كرده است. اين شيوه ها و الگوها را مى توان در دو گونه كلى مديريت بحران مسالمت آميز و مديريت بحران غير مسالمت آميز شناسايى كرد؛ البته نوع سومى مديريت بحران نيز وجود دارد كه تركيب از اين دو دسته است. مكتب استنفورد يكي از روش هاى فكري است كه در دسته دوم قرار گرفته و بر مديريت خشونت بار بحران ها تمرکز دارد. از اين جهت است كه چه عوامل سبب اتخاذ رويكرد هاى خشونت بار توسط دولت ها و دولت مردان در مديريت بحران هاى بين المللى ميشود. بحث كه مطرح ميشود اين است كه بازيگران درگير در بحران ها بناء به درك تهديد اهداف و منافع خود، از بيشترين ميزان خشونت براى مديريت بحران هاى بين المللى بهره مى برند و بين تهديد و خشونت به كار گرفته شده در مديريت بحران هاى بين المللى يک رابطه همبستگى مثبت برقرار است. بحث ها بر مبنای الگوی مكتب استنفورد، حاوی این نکته است که یک عنصر بحران آفرین در میان تصمیم گیرندگان مثلاً کشور الف ذهنیت خود را مبتنی بر درک

تهديد ايجاد ميكند كه پاسخ به اين تهديد، به كنش هاى متقابل شكکننده و خشونت بار ميان كشورهاي الف و ب و احتمالاً به دولت هاى ديگر منتهى خواهد شد. و اين گونه كنش متقابل خشونت آميز در تعاملات اين بازيگران شكل خواهد گرفت.

تصميم گيرى در شرايط بحراني

در ارزيابى تصميم گيرى در مديريت بحران هاى بين المللى نکات ذيل مهم ميباشد:

۱- تصميم عبارت از بازده يک دستگاه سياسى است كه معرف ارزش هاى آن جامعه ميباشد. تصميم قبل از آنكه در مسایل اجتماعى، اقتصادى، سياسى، فرهنگى و غيره مورد نظر باشد در قلمرو روان شناسى مطرح ميباشد و روابط علت و معلول روانى باعث ميشود تا زمينه يک تصميم گيرى فراهم شود؛

۲- تصميم گيرى متضمن انتخاب دقيق و زمان دقيق ميباشد، كه بايد راهكارهاى چند گانه وجود داشته باشد؛

۳- عمل تصميم گيرى به افراد و اشخاص معين كه براى اين امر مأمور شده اند، بر ميگردد و رفتار آنها در هنگام تصميم گيرى با توجه به علل و زمينه ها، مقاصد و اهداف آن مورد ارزيابى و تحليل قرار ميگيرند.

به طور كلى درهر تصميم گيرى بايد به دو

سوال پاسخ داده شود:

- ۱- چه رابطه ای میان ارزش موضوع و میزان خطر و یا احتمال جنگ وجود دارد؟ (جنبه استراتژیک موضوع).
 - ۲- چه تناسبی میان مقاصد دنبال شده و وسایل که در اختیار است وجود دارد؟ (جنبه تاکتیکی موضوع).
- چرخه مراحل دوام بحران ها

بر اساس این مفهوم، هر بحران چندین مرحله را طی میکند. طبقه بندی بحران بر اساس چرخه مرحله آن، در مشخص کردن استراتژی های مواجهه با بحران در هر یک از مراحل عمر آن و حتی چگونگی متوقف کردن بحران برای دولت ها مفید است. جدول زیر چرخه مرحله بحران را از دیدگاه سه صاحب نظر و دانشمندان بحران های بین المللی بیان میکند.

جدول چرخه مراحل دوام بحران ها

از دیدگاه فبتک (۱۹۸۶م)	(از دیدگاه روبرت (۱۹۹۴م	از دیدگاه فالتزگراف ((۲۰۰۱م
-	فعالیت های که از رخداد پدیده های ناگوار پیشگیری میکنند مانند افزایش برنامه ریزی مدیریتی که کمک میکند تا اثرات بحران های بالقوه کاهش یابد.	پیش از رخداد
رسیدن به این مرحله مشخص میشود که مواجهه با بحران ها غیر قابل اجتناب است.		ظهور
وقتی نتوان از بحران به حالت عادی برگشت باید زیان ها و ضررهای بحران را محدود ساخت.	زمانی که آثار بحران حس میشود و اقدامات لازم برای محافظت از افراد و دارایی ها صورت میگردد.	وضعیت اضطراری
-	زمانی است که نیازهای میان مدت افراد باید از طریق احیای مجدد مزایا و خدمات اساسی بر آورده شود. هدف اصلی در این دیدگاه حفظ اعتبار عمومی با سرعت هر چه بیشتر است.	میان دوره

<p>پاک سازی کامل، ریشه یابی، خود ارزیابی و بهبود بخشیدن.</p>	<p>ادامه مرحله قبلی است. بهبود که شامل بازسازی زیرساخت-های ویران شده، حل مشکلات محیطی، رسیدگی حقوق قربانیان، استراتژی های سرمایه گذاری مجدد، تحقیق کردن در مورد نتایج استراتژی های تجدید نظر شده در مورد وقایع ناگوار میشود، نمیتواند با سرعت قبلی باشد.</p>	<p>مرحله بلند (مدت بهبود)</p>
<p>بهبود مستمر یا احیای مجدد</p>	<p>-</p>	<p>-</p>

بحران ها در بستر تاریخ

معمولاً بحران ها میان دولت ها بیشتر اختلافات سیاسی و نظامی میباشد. این نوع بحران با تعارض و جنگ نیز در ارتباط است که همگی جزئی از یک مناقشه بین المللی را تشکیل میدهند. پیشینه برخی از مهم ترین اختلافات به دوران باستان بر میگردد؛ هنگامی که دولت - شهرهای یونان باستان درگیر جنگ های معروف پلوپونزی شدند و موجب نابودی خود را فراهم کردند. امپراتوری معروف آن وقت اسکندر مقدونی نیز در نتیجه درگیری های میان حکمرانان یونانی، آن ها را از هم پاشید. و نیز در قرن های دوم و سوم قبل از میلاد، امپراتوری روم از راه جنگ های گسترده گسترش یافت.

در قاره اروپای قرون وسطی استفاده از اردو و جنگ به عنوان وسیله ای برای اجرای سیاست های داخلی در زمره امتیازات مطلق فرمانروایان به شمار میرفت، و جنگ راهی مورد قبول و قانونی

برای حل و فصل اختلافات به شمار می آمد. مردم پیروان مذهب کاتولیک و مردم پیروان مذهب پروتستان نیز به جنگ علیه یکدیگر بارها و بارها دست میزدند. در اوایل قرن نوزدهم میلادی، ناپلیون بناپارت نیز برای دستیابی به اهداف دراز مدت انقلاب فرانسه و شعار معروف آن (برابر، برادری و آزادی برای همه کشورهای جهان) به جنگ متوسل شد. اگر چه در طول قرن نوزدهم میلادی در نتیجه توازن قوا ایجاد شده بین قدرت های بزرگ، تقریباً جهان در صلح و آرامش به سر می برد و جنگ ها نسبت به قبل کاهش یافته بود، اما در قرن بیستم میلادی و در نتیجه فرسایش منطق موازنه قوا، تاریخ جهان شاهد دو جنگ جهانی بزرگ جنگ جهانی اول و جنگ جهانی دوم بودند.

در قرن بیستم میلادی علاوه بر دو جنگ جهانی بزرگ یعنی جنگ جهانی اول و جنگ جهانی دوم با خسارت های عظیم مالی، اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی،

و بیست کشور جدید به وجود آمد که استقلال برخی از آنها همراه با خشونت و جنگ بوده است. شکست رژیم و نظام کمونیسم، انحلال پیمان نظامی وارسای، برداشته شدن دیوار برلین بین آلمان غربی و آلمان شرقی و اتحاد مجدد بین دو آلمان غربی و آلمان شرقی و خروج اتحاد جماهیر شوروی سابق از اروپای مرکزی و اروپای شرقی و در نهایت فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی سابق نشان گر پایان جنگ سرد میان بلوک غرب و بلوک شرق بود. برخی به خصوص متفکران لیبرال بر این باور بودند، که در شرایط جدید جهانی از بحران و جنگ کاسته خواهد شد.

هنگامی که اتحاد جماهیر شوروی سابق بی آن که به پایان تاریخ مد نظر کارل مارکس رسیده باشد، از هم پاشید و نیز به پایان خط رسید، تیوری هگل مجدداً از مطرح شد، تا این بار در قامت نه یک چپ رادیکال بلکه راست محافظه کار بار دیگر ندایی پایان تاریخ بشر را سر دهد. فرانسویس فوکویاما در کتاب معروف خویش تحت عنوان "پایان تاریخ و آخرین انسان" که در سال (۱۹۸۹م) در زمان فروپاشی نظام کمونیسم به تحریر در آورد، با تفسیری خاصی از فلسفه هگل مدعی شد تاریخ در پراکسیس انسانی با برتری لیبرال دموکراسی غرب و دیگر مدعیان ایده و تفکر دهی به انسان از قبیل کمونیسم و

انسانی و غیره برخی از اختلافات به جنگ -های کوچک تر در مناطق مختلف جهانی منتهی شده بود. و اما برخی اختلافات به جنگ منجر نشده بود، همچنان به عنوان کانونی بالقوه برای بر افروختن آتش جنگ باقی مانده اند. تعدادی از منازعه ها پس از دوره ای حل و فصل شده اند. و برخی دیگر برای مدت طولانی استمرار داشته اند، که از آن جمله میتوان به منازعات ممتد بین بلوک شرق و بلوک غرب در دوران جنگ سرد، و اعراب و اسرائیل از اواخر دهه (۱۹۴۰م) به این سو اشاره کرد که خود منشأ اختلافات و مسایل جدید شده است. علاوه بر تحولات سیاسی، رکود اقتصادی و مالی دهه (۱۹۳۰م) نگرانی های از افزایش قیمت تیل در دهه (۱۹۷۰م) و معضل بدهی های بین المللی در دهه (۱۹۸۰م) ضمن تغییر ماهیت منازعه، تحولات چشم گیری را در نظام بین الملل رقم زد.

اتخاذ سیاست گلاستوست و پرستوریکا از سال (۱۹۸۵م) در اتحاد جماهیر شوروی سابق توسط گورباچف به همراهی ضعف های اساسی در عمل کرد و بینش رهبران کمونیست و مشکلات عدیده ای اقتصادی موجب تحولات زیربنایی در اتحاد جماهیر شوروی سابق و کشورهای اروپای مرکزی و اروپای شرقی در سال های (۱۹۹۱م - ۱۹۸۹م) شد

با دخالت قدرت های بزرگ خارجی همراه بوده است. اینک در عصر فشرده شدن فضا، مکان و عصر اطلاعات، برخی از دانشمندان جهان را شبکه درهم تنیده ای می دانند که در آن هم زمان با جهانی شدن امنیت، نا امنی نیز جهانی شده است. دانشمند به اسم آنتونی گیدنز در پیامدهای مدیریت و نیز جهانی شدن، از جهانی شدن هم زمان امنیت و نا امنی و سر بر آوردن بحران های جدید از قبیل بحران در محیط و جامعه سخن میگویند. بحران در عصر جهانی شدن از منظر و ماهیت متفاوتی نسبت به قبل برخوردار است. بحران های بین المللی، ویروس های کمپیوتری، لایه اوزن و سر بر آوردن هویت های جدید، همگی از این جمله بحران ها می باشد.

تحولات سیاسی، امنیتی و نظامی دوران پس از پایان جنگ سرد نشان میدهد که نمیتوان دیدگاه های را پذیرفت که معتقدند با پایان جنگ سرد، دیگر جهان با بحران و مناقشه ای مهم مواجه نیست. بحران، مناقشه و جنگ وجود دارد. ولی با توجه به تحولات نظام بین الملل و تغییر در توزیع و تقسیم قدرت، شکل و بازیگران عمده بحران های بین المللی، شدت و ضعف، و مناطق جغرافیایی آن تغییر کرده است. شناخت کلان متغیر های دخیل در بحران های گذشته، به تدوین و اجرای برنامه های مدیریت بحران در سطح محلی، منطقه

فاشیسم به پایان تاریخ خود رسیده است. این پایان هگلی مورد نظر فرانسیس فوکویاما به معنای آن بود که دیگر، معارضه ها، منازعه ها، تنش ها و جنگ های که تاریخ ساز باشند رخ نخواهد داد.

زیرا دیالکتیک تاریخی معنای کیستی انسان را در لیبرال دموکراسی به مثابه انسان آزاد که آزادی دیگری را به رسمیت می شناسد، ارایه داده و این گونه به خود و ایده دیالکتیک تاریخی پایان داده است. به زودی فرانسیس فوکویاما متوجه فریب هگلی خود شد. برخلاف نظریه "پایان تاریخ و آخرین انسان" فرانسیس فوکویاما و جنگ بین قدرت های بزرگ، دانشمند معروف به اسم مولر در سال (۱۹۸۹ م) و صلح پایدار بین ابر قدرت های گادیس در سال (۱۹۹۱ م) بحران، مناقشه و جنگ همچنان باقی مانده اند. و بحران های متعدد در سطح ملی، منطقه ای و بین المللی اتفاق می افتند. دولت ها هنوز از ایجاد بحران برای دیگر اعضای نظام جهانی و یا خصومت با آنها دست برنداشته اند و تصمیم گیران دولتی همچنان در یک محیط نا مطمئن و پیچیده به همراه فشارها به دنبال راه حل مسالمت آمیز بودند.

جهان پس از پایان جنگ سرد و فروپاشی نظام دو قطبی شاهد دور جدیدی از رقابت ها بر سر تعریف نظام بین الملل در شرایط نوین شده است. استمرار منازعه، تنش و جنگ در منطقه خاورمیانه، منطقه خلیج فارس و قاره افریقا همواره

و نیز تعاریف و دیدگاه های مختلف در ارتباط با بحران، جنگ و منارعه مورد تأمل نظری قرار گیرد. همچنین در این مقاله در مورد شناخت بحران مورد بحث نظری قرار گرفته و ضمن ارایه تعاریف مختلف موجود از آن، نسبت این مفهوم با بحران، به عنوان بحث مهم در ادبیات نظری بحران های بین الملل، تبیین شده و ابعاد داخلی و خارجی بحران ها مورد بررسی و مطالعه قرار گرفته است. و نیز ضمن بررسی مفاهیم و تعاریف جنگ، ارتباط جنگ با بحران مورد بررسی قرار گرفته است.

منابع و مأخذ

- ۱- واعظی، محمود، نظام بین الملل و مدیریت بحران های بین المللی، تهران، انتشارات نی، سال (۱۳۹۲ ه ش).
- ۲- بهرام، مستقیمی قمی، فکر توطئه در بحران های بین المللی، تهران، انتشارات امیر کبیر، سال (۱۳۹۷ ه ش).
- ۳- صباغیان، علی، نقش میانجی گری در حل و فصل اختلافات بین المللی، تهران، انتشارات سمت، سال (۱۳۸۹ ه ش).
- ۴- بوتول، گاستون، جامعه شناسی جنگ، تهران، ترجمه، هوشنگ فرخجسته، انتشارات آموزش، سال (۱۳۸۸ ه ش).
- ۵- فونتن، آندره، تاریخ جنگ سرد، تهران، ترجمه، عبدالرضا هوشنگ مهدوی، انتشارات نو، سال (۱۳۹۴ ه ش).
- ۶- پیرن، ژاک جریان های بزرگ تاریخ معاصر، تهران، رضا مشایخی، انتشارات امیر کبیر، سال (۱۳۹۷ ه ش).

ای و جهانی که جزئی لاینفک برنامه پیشگیری از جنگ و کاهش تنش و منازعه کمک میکند.

نتیجه گیری

مطالعات، تجربیات و شیوه های بحران های بین المللی توسط قدرت های بزرگ جهان و بهره برداری از آن برای شناخت بحران نظام های بین الملل و شرایط پیچیده میتواند تلاش مهم به حساب بیاید. تجربیات و رویکرد های هر یک از قدرت های بزرگ جهان در مدیریت بحران های بین المللی از قدرت نظامی، سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و غیره نشئت میگیرد، اما آنچه در این میان اهمیت اساسی دارد، تحولات نظام های بین المللی و تأثیر آن بر ساختار تصمیم گیری میباشد.

به همین دلیل در این نتیجه گیری تلاش شده، که تحولات بحران ها چه تأثیری بر ساختار تصمیم گیری قدرت های بزرگ جهان در مدیریت بحران های ملی، منطقه ای و بین المللی داشته است. در این مقاله، ویژگی خاص این بحران ها یعنی تنوع بحران ها و دامنه بحران ها مورد بررسی قرار گرفته است. و به پیچیدگی های خاصی مدیریت قدرت های بزرگ جهان از حیث تعامل و همکاری بین آنها در حل بحران ها اشاره مختصر گردیده است.

در این مقاله تلاش شده تا ضمن بررسی مفهوم بحران، رابطه آن با جنگ و منارعه